

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravišтво in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinjeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 4.50 L, polletno
9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L
Posamezna številka 50 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil v nedeljo naslednje službeno vojno poročilo: V živahnem spopadu med izvidniškimi oddelki južnovzhodno od Tripolija so bili

razdeljeni oklopni avtomobili, nekaj ljudi je bilo ujetih, sovražnik pa je bil prisiljen k umiku.

Kljub neugodnemu vremenu je skupina naših lovcev pod poveljstvom majorja Antona Vizotta s pogumno odločnostjo napadla letališča v el Ademmu in ga s strojnimi obstreljevali. Okrog deset sovražnih letal, ki so bila razvrščena na vletišču, je bilo uničeno. Skupina letal je s popolnim uspehom napadla tudi zbirališča motornih vozil, ko se je vračala na svoje oporišče. Vsa letala so se ne-poškodovano vrnila. Delovanje sovražnega letalstva se je omejilo na nočne napade na Tripolis in Bengazi. Protiletalsko topništvo je sestrelilo eno angleško letalo. Njegova posadka se je poglala iz njega s padali in je bila ujeta. Nemška letala so še nadalje bombardirala naprave na Malti. Včeraj zjutraj je padel en sovražni bombnik v bližini Pantellerie v morje. Njegova posadka, ki je štela pet ljudi, je utonila. Nek drugi bombnik je bil prisiljen pristati v bližini Pachina (Siracusa) in se je vnel. Letalce, ki jih je bilo šest in med katerimi sta bila tudi neki kapetan in en Amerikan, so rešili in ujeli. Neka naša tovarna ladja, ki se je vračala iz Libije in je bilo na njej znatno število angleških ujetnikov, je bila torpedirana in se je potopila. Reševalne operacije, ki se nadaljujejo, so ovirane zaradi nemirnega morja.

Vrhovno poveljništvo nemških oboroženih sil je objavilo 1. marca vojno poročilo, iz katerega povzemamo: Zadnje dni je bilo v spopadu na polotoku Kerču na sovražni strani ubito 4000 ljudi in zaplenjeno 66 tankov. V noči na 27. februar so nemške napadalne čete

prodirle 30 km daleč po zaledenem Azovskem morju do njegove južne obale.

Uničile so sovražno utrjeno postojanko in njeno posadko, ne da bi same imele kake izgube. Na doneški fronti so se pričeli ostri boji. Italijanske in slovaške čete so odbile sovjetske napade, pri katerih so nastopili tudi tanki. Na raznih odsekih vzhodnega bojišča je letalstvo razpršilo sovražne čete, ki so se pripravljale na napad, in uničile mnogo tankov, topov in motornih vozil. Na skrajnem severu so letala uspešno napadla naprave v Murmanski luki. Velika prevozna ladja je bila z bombami zadeta in poškodovana.

Iz Tokija poročajo,

da so se izkrcale japonske čete na treh mestih na otoku Javi,

in to kljub močnemu nasprotnikovemu odporu na morju, v zraku in na kopnem. Japonci zdaj napredujejo proti glavnemu mestu otoka Bataviji. Mesto Sumbang so že zasedli. Srditi boji so tudi na otokih Celebesu, Sumatri in Timorju. — Na Filipinih so Japonci na polotoku Bantangu uspešno napadli postojanko protiletalskega topništva v zaledju obrambnih čet generala Mac Arthurja.

Iz Berlina poročajo: Nemški minister za zasedeno ozemlje Alfred Rosenberg je v sporazumu z maršalom Göringom, vrhovnim nadzornikom nemške štirletke, uvedel novo agrarno reformo v zasedenih sovjetskih deželah. Agrarna reforma odpravlja dosedanje kolektivno ureditev in tako imenovani vzorni agrarni pravilnik, ki je bil doslej v veljavi.

Namesto kolhozov bo uveden nov red, ki bo kmečkim prebivalstvu v vzhodnih pokrajinah prinesel zasebno gospodarstvo v raznih oblikah.

Jasno je, izjava berlinska vest, da ne bo možno kar čez noč spremeniti vse, kar je boljševiska uprava prebivalstvu nalagala skozi dvajset let.

Kako nam bodo vrtovi dali čim več pridelka

Saditi bo treba zlasti tudi zgodnje vrste krompirja, fižola in graha

Pri nas imamo kar zadosti strokovnih listov za razne kmetijske panoge, odnosno za vrtarstvo, v katerih je mnogo dobrega pouka, vendar pa v njih pogosto manjka nauka za začetnike, ki jih je v današnjih časih dovolj, in pa za take, ki jim je treba kakšno reč čisto preprosto in razumljivo razložiti. Kaj pomaga, če strokovnjak svojo stroko temeljito obvlada, pa je ne poda dostojno tistim, ki bi takšen pouk s pridom uporabili.

V nastopnem želimo podati nekaj nasvetov lastnikom manjših zemljišč, odnosno lastnikom vrtov, zlasti tistim, ki so se šele v teh časih posvetili pridelovanju živil. Predvsem važno je za te obdelovalce majhnih zemljišč, da si napravijo na svojem zemljišču nekak red, to je kolobarjenje. V ta namen razdelimo vrt v tri dele, odnosno še v četrtega za trajnice. Gre predvsem za prve tri dele. Na teh treh delih gojiš povrtnino tako, da menja se na njih gojiš posamezne skupine povrtnine. Na majhnem vrtu se tega reda pač ne moreš zmerom tako držati, da bi na primer fižol sadil šele vsako tretje leto na staro mesto. Toda najmanj kar se zahteva, je, da ne sadiš ali seješ neke vrtno rastline na tisto mesto, kjer je ista rastlina rasla lani.

Tudi gnojiti ne smemo na slepo, ker vsaka skupina povrtnine zahteva svoj način gnojenja. Na prvem delu, ki ga sveže pognojimo s hlevskim gnojem, gojimo zelje, ohrovt, kolerabo, solato, kumare, buče, špinačo, paradižnike, por, zeleno, peso in drugo. Tudi hren uspeva od svežega gnojenja. Mimogrede naj pripomnimo onim, ki imajo večja zemljišča, da s svežim hlevskim gnojem pognojena zemlja ugaja tudi turščici, ječmenu, ogrščici in nekaterim drugim rastlinam.

Na drugem delu vrta, kjer je bilo pognojeno v prejšnjem letu, gojimo čebulo, česen, repo, korenje, petršilj. Pognojimo ta del vrta lahko s kompostom, ki je že dobro oprstenel. Tudi krompir, ki se sicer ne šteje med povrtnino, a se v teh razmerah prideluje tudi na vrtovih, spada v drugi del. Kmetje sejejo na taki zemlji tudi pšenico, rž, proso, ajdo in drugo.

Na tretjem delu, ki ne potrebuje gnojenja z dušičnatimi gnojili, torej tudi ne s hlevskim

gnojem, sadimo fižol, grah in bob. Pač pa gnojimo fižolu in grahu z umetnimi fosfornimi gnojili (na primer superfosatom), s kaljevimi gnojili (kaljevo soljo) in apnom. Apno se mora potrositi na zemljo mnogo prej kakor umetna gnojila. Seveda lahko pognojimo tudi z dobro sprstnelim kompostom. Taka zemlja je primerna tudi za razne detelje, kar je važno za kmeta. Dušik seveda te rastline tudi potrebujejo, a jim ga dajejo glivice, ki se drže korenin teh rastlin.

Prihodnje leto bomo pognojili tretji del vrta s hlevskim gnojem in posejali in posadili na njem povrtnino prve skupine. Na zemljo zdajšnje prve skupine pride druga skupina, na drugi del pa tretja skupina. Tako pride vsaka vrtna rastlina šele tretje leto na svoje staro mesto. Seveda, če je vrt tako majhen, da je takšno kolobarjenje nemogoče, postavi fižol, grah in bob v drugo skupino, da vsaj vsako drugo leto menjaš prostor.

Četrty del vrta je določen za trajnice, ki rasejo na stalnih mestih tudi do 10 let. Ta del moramo stalno precej gnojiti. Čez leta, ko se rastline postarajo in se zemlja izčrpa, je treba tudi trajnice prestaviti na drug prostor. Med trajnicami so rabarbara, beluš, dišavnice in druge. Nekatere se presadijo, za druge pa se napravi nov nasad. Za trajnice vzamemo del enega izmed gornjih treh delov, ga globoko obdeloma in temeljito pognojimo. Izpraznjeni četrty del enako dobro obdelamo in pognojimo ter ga vključimo v kolobarjenje.

To so le kratka navodila o kolobarjenju, kakršnega se držijo v tujini, zlasti v Nemčiji. Držimo se ga tudi mi, da bomo čim več pridelali. O tem, da je treba vsako ped zemlje čim bolj izkoristiti, smo vsi trdno prepričani. Zlasti moramo gledati na to, da pridelamo čim več fižola, graha in krompirja. Zlasti zgodnje vrste bodo dobro došle. Seveda bo težava s semenjem, zato se zanj pobrigajmo pravočasno. Isto velja za hlevski gnoj in umetna gnojila, ki jih ne bo v poljubni množini na razpolago. Umestno bi bilo, da bi poznavalci položaja opozorili zemljiške lastnike, kakor je s to zadevo.

Dosedanje kolektivno obliko bodo spočetka nadomestili z nekim skupnim kmečkim gospodarstvom. V okviru takega skupnega gospodarstva se bo razvila oblika poedinskega gospodarstva. V kmečkih okrožjih, ki jih je doslej upravljala kolhoz, bodo zemljišča razdelila tamkajšnjim kmetovalcem, da bodo vsak zase lahko obdelovali zemljo po določenem načrtu. Končno obliko bo nova ureditev kmetijstva dobila šele kasneje, a vendar bodo zdaj dodeljena zemljišča že prava last posameznikov in prosta vseh davkov.

Iz Buenos Airesa poročajo: Senator Zedinjenih držav Byrd je napovedal nov ukrep predsednika Roosevelta, s katerim bodo uredili vprašanje o nekakšni mobilizaciji vsega moškega prebivalstva v Zedinjenih državah.

Vsakdo bo moral v boj ali na delo. Hkratu bo odpravljena vsaka možnost za stavke in bodo vsi

stavkujoči prisiljeni iti v vojsko. Razen tega jih bodo vpisali na posebne črne sezname, da jih bodo imeli zaznamovane za bodoče in jih bodo lahko izključili od dela in zaslužkov.

Iz Rima poročajo: Uradna angleška radijska agencija je razširila značilen govor Litvinova, ki ga je imel novi sovjetski poslanik v Zedinjenih državah prvič po svojem prihodu v New York. V govoru so se čutili prikriti očitki Angliji in Ameriki, češ da sta doslej pošiljali premočno orožja.

Govor pa vsebuje tudi zahtevo po večjem sodelovanju,

zlasti zdaj, ko mora Sovjetska zveza za bližajočo se pomlad opravljati velike naloge. »V teh dneh, ko se Rusija bori v odločilni bitki,« je dejal, »bi želeli, da bi se zganile vse zavezniške sile in bi v tem trenutku ne bilo nikjer nobenih nedelavnih čet in počivajočega brodogoja in letalstva.

Mali in veliki gospodar

Pravilno gnojišče je zlata jama za kmetijstvo

Gnojišče je pri vsakem kmečkem gospodarstvu nujno potrebna naprava, kjer se shranjuje gnoj, ki je neogibno potrebna rastlinska hrana. Čim bolj je gnoj predelan, kolikor bolj je dozorel, toliko več ima učinkovitih hranilnih snovi za rastline. Ker pri kmečkem gospodarstvu ni mogoče, da bi ležal gnoj v hlevu, dokler se ne izvozi na njivo, mora biti pri hlevu gnojišče, kamor se gnoj iz hleva izmeče in kjer leži, dokler se ne izvozi na njivo ali drugo zemljo.

Kmečki gospodar, ki hoče imeti dovolj dobrega gnoja, mora imeti temu primerno pravilno urejeno gnojišče. In gnojišče je zrcalo kmečkega gospodarstva. Žal, da je pri nas še vedno vse preveč gospodarstev, ki posvečajo vse premajhno pozornost pravilnemu gnojišču, in zato gnoje njive s slabšim gnojem, ki izgubi zavoljo preslabega ravnanja na gnojišču mnogo hranilnih snovi in rastline ne dobe dovolj hrane.

Mnogo je še gnojišč po naših vaseh, iz katerih se steka gnojnice po vaških cestah in potih, namesto da bi se stekala v gnojnične jame, ki jih taka gnojišča sploh nimajo. Z gnojnice pa se porazgube tudi za rastline najboljše hranilne snovi.

V zadnjih letih se je v tem oziru že marsikaj obrnilo na boljše in mnogo je gospodarjev, ki so si pravilno uredili gnojišča, bodisi iz lastnih sredstev ali s podporami oblasti. Več je tudi kmečkih posestnikov, ki bi radi preuredili gnojišča, pa nimajo potrebnih sredstev. Še več pa je posestnikov, ki ne vidijo potrebe in koristi gnojišč.

Umen in napreden gospodar skrbi že v hlevu, da se ne porazgubi nič gnojilnih snovi iz gnoja. S pravilno urejenim hlevom in dobrim nastiljanjem skrbi, da se že v hlevu ne izgubiva amonijak, ki posebno rad uhaja. Tak posestnik potresa razne tvarine po gnoju, s katerimi se ohranja amonijak. To je potrebno posebno tam, kjer puščajo gnoj dalje časa pod živino. Zato potresajo gnoj s superfosfatnim gipsom, gipsom, kajnitom ali šoto. Najboljši je superfosfatni gips, ki ima lastnost, da pridržijo v gnoju samo čisti amonijak, kar ni mogoče dosežati z nobeno drugo snovjo. Ker je pa ta tvarina predraga, si pomagajo z navadnim gipsom. Tudi šota in kajnit sta dobra.

Hlevski gnoj se še najbolj ohrani, če se pusti toliko časa pod živino, dokler se ne rabi. Ker pa to v naših razmerah ni mogoče, zato se mora spravljati na gnojišče.

Na gnojišču ravnaajo naši gospodarji z gnojem kakor rečeno premalo skrbno, zato se izgubi marsikaj iz gnoja, kar bi koristilo rastlinam. Na gnojišču je paziti na to, da se ne izgubi nič gnojnice, da deževnica ne izpira gnoja in da ne uhajajo ubežljivi plini. Kdor hoče z gnojem na gnojišču pravilno ravnati, mora imeti pravilno urejeno gnojišče.

Tla gnojišča morajo biti nepredirna za gnojnice. Najcenejše služi v to dobro zbita in stolčena glinasta zemlja. Kjer ni te, je treba napeljati gline vsaj 25–30 cm na debelo. Še boljše pa je, če se tla gnojišča tlakujejo s kamenitimi ploščami in zalijejo s cementom. Tudi cementna tla so zelo primerna, vendar so taka tla precej draga.

Da ne more deževnica dotekati na gnojišče in izpirati gnoja, je potrebno gnojišče obzidati z nizkim zidom ali pa ob gnojišču napraviti plitev jarek, po katerem se odteka deževnica.

Poleg vsakega gnojišča mora biti gnojnična jama. Dno gnojišča pa mora viseti proti gnojnični jami, da se lahko izceja v njo gnojnice, katere ne more gnoj popiti.

Gnojnična jama mora biti narejena iz dobrega cementa in vedno dovolj velika, v katero doteka tudi gnojnice iz hleva po nalašč narejenem gnojničnem jarku.

Gnojišče naj bo vedno blizu hleva, da se lahko gnoj hitro izkida. Leži naj na senčni strani, da je obvarovan gnoj pred pekočimi sončnimi žarki in pred vetrom. V to svrhu je tudi priporočati, da se obsadi gnojišče s hitro rastočim košatim drevjem.

Gnoj, ki se izkida iz hleva, se enakomerno raztrosi po vsem gnojišču in poravna. Kup mora biti povsod enako visok. Zelo napačno je puščati ga na kupčkih.

Zgodnji krompir lahko pridelamo že junija

Pisali smo že, da je mogoče krompir izredno rano pridelati. Ni potrebno naglašati, da je v današnjih časih zgodnja pridelava kateregakoli živila nad vse važna. Krompir pridelaj zgodaj, že junija, če daš zgodnje vrste prej kaliti. Mnogi dajo rane krompirjeve sorte kaliti že v začetku februarja. Je pa še zmerom čaš, da to storiš. Predkaljeni krompir dozori dva do celo štiri tedne prej.

Za kalitev vzemi zdrave, enako velike gomolje, ki po možnosti še niso odgnale kali, kajti prve klice so najboljše. Te gomolje vložijo cele v primerne plitke zabojčke, in sicer tako, da so z vrhovi, ki imajo največ očesc, obrnjeni navzgor. Leže naj tesno drug poleg drugega, da se ne morejo pri prenašanju preobračati. Naložene zabojčke prenesi v primerno toplo in svetlo sobo, kjer začne krompir kmalu odganjati. Na gomolje ne sme sijati sonce, zato je treba zabojčke pred solncem primerno zavaroovati, vendar pa morajo gomolji biti na svetlem. Najprimernejša toplota za kalitev je okoli 10 stopinj Celzija. V vlažnem in temnem prostoru odženo gomolji dolge, slabotne kali, le v svetlem in primerno suhem prostoru odžene krompir močne, kratke, a debele in zdrave kali, od katerih je tudi pričakovati dober pridelek.

Zgodi se, da zaradi presuhega zraka gomolji teže odganjajo. V takem primeru zmočimo

Posamezne vrste gnoja se razgrnejo po vsem gnojišču, da se različni gnoj dobro pomeša in dobimo enake sestavine.

Gnoj je potrebno dobro stlačiti, ker prelahko ležeči gnoj se prehitro razkrajja in preveč suši. Gnoj mora biti zmerom vlažen, a ne premoker. Ne sme ležati v luži, niti ne preveč na suhem. Suhi gnoj se slabo razkrajja, v premokrem gnoju pa se napravlja mnogo čistega dušika, ki izhlapeva v nevidnih hlapih. Da ostane gnoj zmerom primerno vlažen, ga je polivati z gnojnico iz gnojnične jame. Posebno poleti se mora večkrat politi.

Gnoj se sme največ do 1½ m visoko nakopičiti.

Da ne uhaja iz gnoja amonijak, ga potrosimo v primernem času z zemljo. Najboljša je črna ali glinasta zemlja, ki vsrkava plinaste snovi, zlasti amonijak.

žakljevine in z njo pokrijemo še nekajljene gomolje. Ne smemo pa kaleči krompir vlažiti. Pravilno kaljeni gomolji uvenijo in niso napihnjeni.

Če je prostor, v katerem pustimo kaliti krompir, preveč enostransko osvetljen, se tudi kali obračajo preveč k svetlobi. Zato moramo zabojčke večkrat obrniti. Ko so kali okoli štiri do pet centimetrov velike, posadimo krompir na koncu marca v primerno toplo, pri prejšnji setvi pognojeno, rahlo in dobro obdelano gredico. Svežega gnoja ne prenese krompir. Za 50 kvadratnih metrov potrebujemo 18 do 20 kg krompirja. Pri saditvi moramo paziti, da ne polomimo kalčkov. Krompirja ne razrezimo v predrobne kose.

Posebno primerne sorte zgodnjega krompirja so: kifeljčar, ki dozori teden dni kasneje, a je zelo okusen, bintje, ki je zdrav, odporen in rodovit, prvenec in Böhmov rani rumeni krompir, ki ima bolj okroglaste gomolje. Mnogi sade kot rano sorto tudi zgodnji rožnik, ki je sicer rodovit, a dozori šele v avgustu.

Zgodnji krompir bo letos zelo iskan, saj bo junija in julija že malo starega krompirja. Kdor hoče koristiti sebi in preostanek po ugodni ceni prodati, bo sadil zgodnji krompir.

Velike pomorske bitke v zgodovini

Prva velika pomorska bitka, o kateri govorijo zgodovinarji, je bila tista pri Salaminu med Temistoklejevo mornarico in perzijskim brodom. Bilo je to leta 480 pred Kristusom. Temistoklej je tedaj s svojimi 70.000 Grki razbil perzijsko ladjevje, na katerem je bilo dvakrat toliko posadke, kakor pa je grška vojska štela mož.

Leta 260 pred Kristusom je Gaj Duilij premagal pri Mileji kartažansko brodom. Trideset let pozneje se je odigrala slovita bitka pri Akciju. V naslednjih stoletjih ni bilo pomembnejših pomorskih bitk.

Šele leta 1571. omenja zgodovina novo večjo pomorsko bitko. Takrat je namreč don Juan Avstrijski z 212 benečanskimi in portugalskimi ladjami docela uničil 264 turških ladij pri Lepantu. 17 let pozneje je lord Howard razgal slavno špansko brodom, ki je sestajalo iz 160 večjih in manjših ladij. Omembe vredna je tudi pomorska zmagata De Ruiterja nad Angleži v Rokavskem prelivu pri Dovru leta 1666. Dne 14. februarja l. 1797. je angleški admiral Jerwis, poveljnik skupine 15 ladij, premagal v širini Rtiča svetega Vincenca špansko ladjevje, sestojelo iz 26 ladij. Slovita je v zgodovini tudi pomorska bitka pri Abukirju, v kateri je angleški admiral Nelson s 13 angleškimi ladjami uničil številnejše francosko brodom.

Ena največjih pomorskih bitk v zgodovini pa je bila bitka pri Trafalgaru, kjer je zmagal admiral Nelson. Triintrideset francosko-španskih ladij je pri tem spopadu doživelo poraz od 27 angleških ladij. Dvaindvajset let pozneje je angleško-francosko-rusko brodom je pod poveljstvom admirala Codringtona premagalo egiptovsko ladjevje. Leta 1853. je turška pomorska sila doživela pri Sinopu

poraz, ki ga ji je zadalo rusko brodomje.

L. 1894. so Japonci na morju pobili Kitajce ob izlivu reke Jalu, enajst let pozneje pa rusko ladjevje pri Port Arthurju. Največja pomorska bitka vseh časov pa je bila, kakor poroča »Central-europa«, tista, ki se je izvršila v prejšnji svetovni vojni v morskem prelivu Skagerraku med danskim polotokom Jütlandom in norveško obalo. Na eni strani je bilo nemško vojno brodomje pod poveljstvom admirala Scheera, na drugi strani pa angleško brodomje, ki mu je poveljeval admiral Jellicoe. Pri tem največjem pomorskem spopadu v zgodovini je na obeh straneh izgubilo življenje 9000 mož, potopljeno pa je bilo 175.000 ton ladjevja.

Zanimivo bi bilo v zvezi s tem tudi vedeti, kako bo zgodovina pisala o pomorskih spopadih, ki se izvršujejo v zdajšnji svetovni vojni na širnih morjih. Zdi se, da drugače kakor o vseh prejšnjih, že zaradi tega, ker so zdajšnje pomorske sile posameznih nasprotujočih si taborov čisto drugačne kakor nekoč, zlasti pa še zato, ker odločitve danes ne prinaša več le številčna premoč ladjevja in boljše poveljstvo, temveč tudi letala, brez katerih danes ne mine noben resnejši spopad.

ZVITA GLAVA

Ravnatelj Smola je imel zelo brihtnega slugo. Nekoč je prinesel ta svojemu gospodu en rjav in en črn čevljev.

»Osel, ali ne vidiš, da imaš različna čevlja?« se je razjezil ravnatelj.

»Res, čudno, gospod ravnatelj, pred vratmi vaše sobe je še en tak par...«

Živa in mrtva

Roman

Irena je napeto poslušala nadzornikove besede, in čim dalje je govoril, tem bolj se je je lotevala omotica.

»Vi vsi ste pač mislili, da je bila tisto noč sama na morju, kaj ne?« je šepetala. »V resnici pa je bil nekdo z njo, kaj ne? In nihče ni tega vedel?«

»Zdi se, da je tako,« je odvrnil nadzornik. »Toda kdo bi mogel to biti? Naj bi bil izginil kdorkoli, na vsak način bi se bili morali oglasiti njegovi sorodniki ali znanci, saj takrat so bili vsi časopisi polni tega dogodka! In čemu je ostal ta v kabini, medtem ko so njo našli dva meseca pozneje mnogo milj daleč od tod?«

Nadzornik je zmajal z glavo: »Vsa zadeva se mi zdi prav tako zagonezna kakor Vam, gospa. Vemo le to, da je v kabini truplo in da moram to sporočiti pristojnemu oblastvu. Bojim se, da ne bo odkritje prišlo v javnost... Najbrž se to ne bo dalo prebrati. Vem, kako bo to prizadelo Vas in gospoda Paštroviča.«

Nadzornik je naglo umolknil in pogledal proti vratom. Tam je stal Andrej, ki se je bil pravkar vrnil z zaliva.

»Pozdravljeni, gospod nadzornik!« je zaklical Andrej. »Nisem vedel, da ste tu. Se je kaj zgodilo?«

Irena ni mogla več vzdržati — zbežala je iz knjižnice, ne da bi se bila upala ozreti v Andreja. Šla je na teraso in sedla na klop. Prišla je usodna ura in morala se bo pomeriti z njo. Morala bo premagati svoj blazni strah, kajti če podleže zdaj, bo podlegla za vedno. Kmalu je zaslišala drdranje avtomobila. Nadzornik se je odpeljal. Vstala je in šla nazaj v knjižnico.

Andrej je stal ob oknu in se ni premaknil, ko je Irena vstopila. Trenutek je obstala pri vratih, potem je stopila k njemu in ga prijala za roko. On pa je še vedno stal nepremično, obrnjen proti oknu, bolj podoben mrtvemu kipu kakor živemu človeku.

»Tako žal mi je za vse,« je šepetala Irena in si pritiskala njegovo roko na lica, »tako zelo, zelo mi je žal.«

Njegova roka je bila mrzla kakor led. Poljubila ga je na dlan, potem na prste — vsakega posebej. »Ne smeš sam nositi to, hočem deliti s teboj vse, kar te muči. V zadnjih štirindvajsetih urah je postala iz mene zrela žena, slišiš, Andrej?«

Objel jo je in z vso močjo prižel nase. »Si mi že odpustil, povej,« je zašepetala opogumljeno.

Naposled je izpregovoril:

»Odpustil? Kaj naj bi Ti bil odpustil?«

»Sinočnji večer. Bil si prepričan, da sem to nalašč napravila.«

»Ah, Ti govoriš o včerajšnjem večeru. Pozabil sem že nanj. Bil sem grob, kaj ne?«

»Da.«

Molče jo je pritiskal k sebi.

»Andrej, čuj, ali ne bi mogla začeti znova? Začeti takoj danes in se skupaj postaviti v bran vsemu? Ne bom ti žena, če nočeš. Tvoj mlajši tovariš in prijatelj ti bom, to mi bo zadostovalo. Ne zahtevam od tebe ljubezni, ne zahtevam tega, kar je nemogoče.«

Položil ji je roke na glavo in se ji zagledal v oči. Zdaj šele je opazila, kako so mu lica blede in upadla.

»Tako zelo me ljubiš?« je vprašal.

Ni mogla odgovoriti. Vse, kar je tisti trenutek zmogla, je bilo, da mu je nepremično zrla v izmučene oči, v blede, obupani obraz. »Prepozno je že, dragica,« je dejal. »Izgubila sva poslednje upanje, da bova kdaj srečna skupaj.«

»Ne, Andrej, ne!« je zaklicala.

»Da, zdaj je vse končano. Naposled se je to vendarle zgodilo.«

»Kaj se je zgodilo?«

»Zgodilo se je to, kar sem predvideval, to, na kar sem mislil sleherni dan, o čemer sem

sanjal sleherni noč. Ni nama sojeno, da bi bila srečna.«

Sedel je na klop pod oknom, Irena pa je pokleknila k njemu z rokami na njegovih ramenih.

»Kaj pripoveduješ?« je vprašala.

Prijel jo je za roke in z očmi, uprtimi v njene, rekel:

»Rebeka je zmagala!«

Srce ji je začelo divje biti in mrzlo jo je izpreletel do kosti.

»Ves ta čas je bila njena senca med nama,« je nadaljeval. »Njena prekleta senca naju je ločila. Kako sem te mogel držati tako v naročju, draga moja, ljubezen moja, ko pa sem v srcu neprestano nosil strah, da se ne bo nekega dne to zgodilo? Nisem mogel pozabiti njen pogled, s katerim me je gledala pred smrtjo. Nisem mogel pozabiti njenega zlobnega maščevalnega nasmeha. Že tedaj je vedela, da se bo to zgodilo. Vedela je, da bo zmagala njena.«

»Andrej,« je šepetala Irena, o čem govoriš, kaj praviš?«

»Njen čoln,« je odvrnil. »Zdaj so ga našli. Potapljač ga je našel danes popoldne.«

»Da, vem to. Nadzornik mi je to povedal. Misliš na truplo, ki ga je potapljač našel v kabini, kaj ne?«

»Da.«

»To se pravi, da ni bila sama,« je odvrnila. »Nekdo je bil z njo. In ti moraš zdaj ugotoviti, kdo naj bi to bil, kaj ne?«

»Ne,« je rekel Andrej, »ne, ti tega ne razume.«

»Rada bi delila s teboj vse, dragi. Rada bi ti pomagala.«

»Nihče ni bil z Rebeko, bila je sama,« je rekel Andrej. »Truplo, ki leži v kabini, je Rebekino truplo.«

»Nel,« je zavpila. »To ni mogoče!«

»Žena, ki je pokopana v naši grobnici, ni Rebeka,« je nadaljeval Andrej. »V naši grobnici je pokopano truplo neke neznane ženske, ki je nihče ni iskal. Rebeki se ni pripetila nesreča. Rebeka sploh ni utonila. Jaz sem jo ubil. Ustrelil sem jo v kolibi v zalivu. Njeno truplo sem odnesel v kabino čolna, odveslal sem z njo ponoči na morje in jo potopil tam, kjer so jo danes našli. In ta, ki leži mrtva na tleh kabine, ta je Rebeka. Mi lahko zdaj mirno pogledaš v oči in ponoviš, da me ljubiš?«

V knjižnici je nastala grobna tišina. Irena je klečala ob Andreju z rokami na njegovih ramenih. Ničesar se ni zavedala, v njenem praznem srcu ni bilo ne strahu, ne žalosti, ne groze. Bila je kakor človek brez srca in brez občutkov, kakor lesena, mrtva igračka, ki jo je držal Andrej v naročju. Tedaj jo je poljubil. Začel jo je poljubljati tako, kakor je doslej še nikoli ni poljubljal. Objela ga je okrog vratu in zaprla oči.

»Tako te imam rad,« je šepetal, »tako te ljubim.«

Naposled je izgovoril te besede, po katerih je hrepenela vse dneve in vse noči. Zdaj je prišel trenutek, s katerim je sanjala v Italiji in tu v Dubravici. Odprla je oči in se zagledala v zaveso nad seboj. »Kako sem mirna,« je pomislila. »Kako sem ravnodušna. Andrej me poljublja, jaz pa sem tako mirna. Prvič mi pravi, da me ima rad.«

Naenkrat jo je prenehal poljubljati, odtrnil jo je in vstal.

»Zdaj sama vidiš, da sem imel prav,« je dejal. »Prepozno je, ne ljubiš me več. In čemu bi me tudi ljubila? Pozabiva ta trenutek, nikoli več se ne bo ponovil.«

Z vso jasnostjo se je zavedala njegovih besed in srce se ji je bolešno stisnilo.

»Ni prepozno,« je rekla in vstala. Stopila je k Andreju in ga objela. »Ne smel bi tako govoriti. Ne razumeš me. Ljubim te bolj kakor vse na svetu. Ko si me prejle poljubljal, sem bila kakor omamljena. Nisem vedela,

kaj se dogaja z menoj. Kakor bi naenkrat vsa čustva v meni odmrila.«

»To je zato, ker me ne ljubiš več. Vem to, in dobro te razumem. Prišel sem prepozno, kaj ne?«

»Ne, nisi prišel prepozno!« je vzkliknila.

»Že pred štirimi meseci bi moral to storiti. To bi pač moral vedeti. Ženske so drugačne kakor mi moški.«

»Poljubi me spet, prosim te!«

»Ne, zdaj to nima več smisla.«

»Andrej, zdajle ne moreva izgubiti drug drugega. Skupaj morava stati in med nama ne sme biti nobene skrivnosti več. Prosim te, dragi, prosim te!«

»Nimava časa,« ji je odvrnil. Morda nama preostaja le nekaj ur, morda le nekaj dni. Kako bi mogla biti skupaj zdaj, ko se je to zgodilo? Povedal sem ti že, da so našli čoln, da so našli Rebeko.«

Topo, nerazumevajoče ga je gledala.

»Kaj bodo zdaj napravili?«

»Ugotovili bodo, da je to ona. V kabini bodo našli njeno obleko, čevlje, prstane. In potem se bodo spomnili one druge, ki je pokopana v naši grobnici.«

»In kaj boš napravil ti?« je tiho vprašala.

»Ne vem,« je odvrnil. »Ne vem.«

»Ali kdo ve za to?«

Odkimal je. »Nihče.«

»Nihče razen naju dveh?«

»Nihče.«

»Frank!« je zaklicala. »Ali gotovo veš, da Frank ničesar ne ve?«

»Kako naj bi Frank vedel? Sam sem bil tam. Bila je noč...«

Sedel je in si zakril obraz z rokami. Odtrgala mu je roke z obraza in se mu zagledala v oči.

»Ljubim te,« je šepetala, »ljubim te! Mi zdaj verjameš?«

Poljubil ji je obraz in roke.

»Ko sem takrat dan za dnem sedel tu in čakal, kaj se bo zgodilo, sem mislil, da bom zblaznel. Sedel sem za tole pisalno mizo in odgovarjal na vse številne izraze sožalja. Potem so sledili članki v časopisih in obiski. Moral sem jesti in piti in se truditi, da ostane pri zdravi pameti. Fric, služkinje, Opravilova. Opravilova, ki se je nisem upal spoditi, ker sem se bal, da ne bi ona, ki je tako dobro poznala Rebeko, začela kaj slutiti, sumiti... Frank je bil neprestano ob meni, poln razumevanja in sočutja. Čemu ne odpotujete? Popolnoma se lahko zanesete name, mi je govoril. Morate odpotovati! In Viktor in Beatrica sta silila vame: Čemu ne greš k zdravniku? Tak si, kakor smrt!«

Držala ga je za roke in se še tesneje privila k njemu.

»Nekoč bi ti bil že skoraj vse povedal. Bilo je to tedaj, ko sva se vrnila z najinega prvega sprehoda v Blaženi zaliv.«

»Da, dobro se spominjam tistega dne. Čemu nisi tedaj govoril? Izgubila sva toliko dragocenega časa!«

»Vedno si se mi tako odtujevala... Nikoli nisi prišla k meni tako kakor danes.«

»Čemu mi nisi zaupal vsega?« je šepetala Irena. »Čemu mi že zdavnaj nisi vsega povedal?«

»Mislim sem, da si nesrečna. Toliko starejši sem od tebe... Vedno si imela več povedati Franku kakor meni. Z menoj si bila vselej tako čudna, tako plaha...«

»Kako naj bi bila prišla k tebi, ko sem vedela, da neprestano misliš na Rebeko? Kako naj bi bila iskala ljubezni pri tebi, ko sem dobro vedela, da še vedno ljubiš Rebeko?«

Krepko jo je objel in ji pogledal v oči.

»Kaj govoriš? Kaj misliš s tem?« je vprašal.

»Kadarkoli si se me dotaknil, vselej sem mislila, da me primerjaš z Rebeko,« je odvrnila. On pa jo je gledal zmeden, kakor da je ni razumel.

»Morda ni res tako?«

»Dobri Bože!« je vzdihnil Andrej, vstal in začel hoditi po sobi s sklenjenimi rokami.

»Kaj je? Kaj je s teboj, Andrej?« je vprašala.

(Dalje)

Hitro nekaj italijanščine

Osemintrideseta vaja

Una buona lezione

Un giorno un celebre scrittore desiderando fare una piccola passeggiata, domandò i suoi stivali. Il domestico glieli portò non puliti. Cos'è questo? Perché non li avete lustrati? Signor padrone, siccome fa brutto tempo, ho pensato che era inutile lustrarli, perché, passeggiando, li avreste di nuovo inzaccherati. Poco dopo il servo domandò il permesso di andare in cucina.

Per far che?

Per far colazione.

È inutile che andiate a far colazione, fra due ore avreste fame ancora; restate qui.

Prevod. Dober nauk. Neki dan je slaven pisatelj želel napraviti majhen sprehod zahteval svoje čevlje. Služabnik mu jih je prinesel neočiščene. Kaj je to? Zakaj jih niste očistili? Gospod gospodar, ker je slabo vreme, sem mislil, da bi bilo nekoristno očistiti jih, kajti sprehajajoč se bi jih znova zamazali. Malo zatem je služabnik prosil za dovoljenje, da bi šel v kuhinjo. Zakaj? (dobesedno: za delati kaj?) Da bi zajtrkoval (dobesedno: za storiti zajtrk). Nekoristno je, da bi šli zajtrkovati; v teku dveh ur bi bili že spet lačni; ostanite tu.

Razlaga besed: celebre=slaven; lo scrittore=pisatelj; desiderare=želel (desiderando je gerundij in pomeni želel, odnosno predstavlja toliko kakor odvisen stavek; zato bi gornji prvi stavek lahko prevedli tudi takole: Neki dan je slaven pisatelj želel napraviti majhen izprehod in je zahteval itd.); domandare=vprašati, zahtevati (domandare a qualcuno=vprašati koga; domandare scusa a uno=prostiti za odpusčenje koga; domandare il permesso a uno=prositi za dovoljenje koga); lo stivale=čevlji; il domestico=služabnik (la domestica=služabnica, služkinja); glieli=mu

jih (združeni sta na ta način besedici gli+li); pulito=čist, očiščen; cos=kaj (apostrofirano cosa pred samoglasnikom); lustrare=očistiti; il padrone=gospodar, gospod; siccome=ker; brutto=grd, slab; il tempo=čas (brutto tempo=slabo vreme; fa brutto tempo=slabo vreme je; dobesedno: dela slabo vreme); pensare=misliti; inutile=nekoristno (che era inutile se v smislu našega jezika prevede: da bi bilo nekoristno, dobesedno: da je bilo nekoristno); passeggiare=sprehajati se; di nuovo=znova; inzaccherare=zamazati, omazati; poco dopo=malo zatem, kmalu potem; il servo=služabnik, hlapec; il permesso d'andare=dovoljenje, da bi šel (dobesedno: dovoljenje za iti); la cucina=kuhinja; per=za; fare colazione=zajtrkovati (dobesedno: storiti zajtrk); è inutile che andiate=je nekoristno, da bi šli (v zavisnem stavku je torej konjunktiv); andare a far colazione=iti zajtrkovati (dobesedno: iti k storiti zajtrk); fra=med, v teku; la fame=lakota (avere fame=biti lačen; dobesedno: imeti lakoto); ancora=še, že spet; restare=ostati; qui=tu.

Pripomnja: S pomočjo avere spregani deležnik se ne sklada z osebkom. Rečemo torej: egli ha parlato tedesco (on je govoril nemški), noi abbiamo parlato tedesco (mi smo govorili nemški). Napačno bi bilo: noi abbiamo parlato tedesco. Pač pa se deležnik lahko sklada s povedkom (objektom), potrebno pa to ni. Zato lahko rečemo: egli ha comprato una casa, prav pa je tudi, če rečemo: egli ha comprato una casa (on je kupil hišo). Mora pa se deležnik skladati z zaimkom, ki se nanaša na predmet, o katerem se govori. Hai comprato (ali pa comprato) la casa? Na to vprašanje odgovoriš: Sì, la ho comprata. (Da, kupil sem jo; dobesedno: Da, jo sem kupil). V odgovoru je zaimkec la (jo), ki se mora skladati z deležnikom po spolu in številu. Primerjaj gori: li avreste di nuovo inzaccherati.

Vlak se je odpeljal brez nje

»Počakal vam bom jutri v ekspresnem vlaku. Vlak krene ob 19. uri in 15 minut z vaše postaje. Ne vzemite s seboj ničesar, pridite brez prtljage. Obleke, ki jih boste nosili v bodoče, bom izbral jaz po svojem okusu, tako da ne bo nikakršnih spominov na preteklost. Hočem, da potujete takšni, kakršni ste in brez želj...«

Njegove besede so opajale Greto kakor močan liker, kadar se pije prehitro. Besede, kakršne je že večkrat slišala, so zvenele drugače, kadar jih je izgovarjal on. Da, on jih je izgovarjal z ognjem, veselo, z veliko ljubeznijo do nje.

A Peter? Skoraj je bila pozabila svojega moža. Nasprotje med obema je bilo veliko. Nasprotje med življenjem, ki ga je živela doslej, in življenjem, ki se ji je obetalo, še večje. Peter je bil utelešena enoličnost. Njeno življenje je bilo življenje brez razburljivosti, brez vedrine, ljubezen brez iznenađenj. Prej mu je verjela. Roko v roki sta šla po poti, po nepoznani poti do nepoznane smotra...

Kaj naj ji prinese beg od moža? Morda le trpljenje? Morda... Pa bo vsaj nekoliko dni živela pravo življenje.

Peter je v uradu... Prišel bo domov ob sedmih kakor vedno. Danes mu ne bo več rekla: »Kaj je novega?« Peter dela. Včasih dela pozno v noč načrte, ki naj bi mu po njegovem mišljenju prinesli bogastvo... Spada med tiste nesrečne ljudi, ki so uverjeni, da so na pragu novega čudovitega izuma, ki se pa vedno pokaže kot čisto neuporaben.

Ko je stopila na ulico, se ji je zdelo vse kakor začarano. Pozabila je sivo poslopje,

katero je pred minutami zapustila, in sanjalarila je zdaj samo o bodočem brezskrbnem življenju.

Samo eno uro ji bo treba čakati na odhod. Sedla je v taksi in se odpeljala na postajo. Pod veliko stekleno postajno streho se ji je zdelo, kakor bi bila že daleč, daleč... Nihče je ne bo več zadržal... Prišla je brez prtljage, tako kakor je on zahteval. Vse, kar je imela s seboj, sta bili lahka letna obleka in majhna torbica.

Bilo je povsem nekaj novega, nekaj nejasnega to, kar je počenjala s svojim begom. Ni ji bilo žal, želja po spremembi je bila večja. Ta večna želja v srcu vsake ženske. Včasih je potreben samo pisk lokomotive, signal avtomobila in zbudi se ta večna želja. Na peronu so valovali ljudje. Vlak, ki naj jo odpelje, je stal mirno in dostojanstveno.

Stopila je malo stran. Gruče ljudi so stopale iz nekega lokalnega vlaka.

Zdajci je pred njo stopil Peter.

»Kaj delaš tu?«

Postala je zmedena, vendar se je hitro znašla:

»Dobila sem brzojav od Angele. Zdajle se pripelje, pa me je prosila, naj jo počakam na postaji.«

Ta izgovor je bil verjeten. Vendar je bilo videti, da je Peter sploh ni poslušal.

»Moram govoriti s teboj,« je dejal Peter. »Pusti Angelo in pojdiva domov...«

Prestrašila se je...

»Pridem takoj za teboj,« je dejala, »pridem takoj!«

Njegove oči so jo čudno pogledale.

»Všeč bi mi bilo, če greš takoj z menoj. Zadeva, o kateri hočem govoriti s teboj, je zelo važna.«

Cez četrte ure se odpelje ekspres, je pomislila. Ni ga več poslušala. Bila je nevarnost, da zamudi sestanek.

Toda Peter jo je odvel s silo s seboj. Ni se mu preveč protivila, kajti bil je tako čudno razburjen. Pričakovala je hudega prizora in si je že vnaprej sestavljala zagovor.

Greta, je začel, »poslušaj me. Naposled bova srečna. Moji načrti so sprejeti. Bogata bova. Delal sem samo za tebe, samo za to, da bi bila ti srečna. Izpolnil ti bom vsako željo, vsak tvoj sen.«

Brez besed in tresoča se po vsem telesu ga je zagledala.

Avto je prispel pred hišo. Gibčno je skočil iz voza, položil roko okrog njenega pasu in povedel svojo ženo po stopnicah.

»Se zmerom ne morem verjeti, da bi bilo res,« je rekel iz razburjenim glasom.

Na svoji pisalni mizi je opazil zaprto pismo.

»Tvoje pismo? Zakaj?«

Z ledenim strahom se je spomnila praznih besed, s katerimi se je v tem pismu poslovala od njega: da se ne bosta videla nikdar več, da hoče z drugim...

Vendar se je zbrala in odgovorila:

»V pismu sem ti sporočila, da sem šla na postajo in da se mogoče zakasnim.«

Se en pogled je vrnil na pismo, potem ga je raztrgal na drobne koščke.

Od srca se ji je odvalil težak kamen. Peter ji je začel slikati veliko in lepo bodočnost, ki se jima je odpirala. Pri vsakem stavku je bilo njeno ime, vsa dela je posvetil njej.

Ko je končal, je bil ekspres že davno oddrdral — brez nje. Greta pa je plakala v tihi sreči.

S. M.

VES TRUD ZAMAN

Gospod in gospa Dobrinova sta dobila novo služkinjo Katro, ki je prvi večer šla spat, ne da bi rekla besedico.

Gospa Dobrinova je naslednjega jutra počutila Katro, da mora zmerom, kadar odide počivati, reči »Lahko noč!«.

No, in zvečer tistega dne je Katra s prav krepkim glasom zavpila v sobo gospodu in gospe: »Lahko noč!«

Gospa Dobrinova je dan nato nadalje poskušala s svojimi vzgojnimi umetnostmi in je učila Katro, da mora pozdravljati bolj tiho in skromno.

Zvečer so imeli pri Dobrinovih obisk in ko je Katra končala svoja opravila, je prišla prav skrivnostno h gospodu v družbo in mu je zašepetala: »Zdaj pa grem spat!«

TRIJE MOJSTRI

Gašper, Miha in Boltežar so se zabavali s pripovedovanjem čudnih zgodbic.

»V svojih mladih letih sem bil tako hiter,« je pripovedoval Gašper, »da sem videl, ko sem tekkel okrog drevesa, samega sebe v hrbet.«

»To ni nič novega,« je menil Miha. »V moji rojstni vasi so ljudje nekoč tako strdali, da sta po dve osebi skupaj dali komaj eno senco.«

»Kaj bosta vidva,« se je zarepenčil Boltežar. »Moj pokojni oče se je nekoč vračal okrog polnoči iz gostilne in je tako tmenitno zakikirikal, da je takoj pogledalo sonce izza gore v domnevi, da je ura že štiri...«

DRUGAČE NE GRE

Rafael in Gabrijel prispeta pozno ponoči v Ljubljano in dobita v hotelu eno samo sobo z eno samo ozko posteljo. Ker sta utrujena, ležeta torej oba na tesno ležišče.

Rafael kmalu zaspi, toda Gabrijela ozka postelja hudo razburja. Skušaja se obrniti, a ne gre. Zaradi tega vstane.

»Kam greš?« ga vpraša Rafael, ki se je zbudil.

»Grem se malo obrniti,« reče Gabrijel.

V GOSTILNI

Dečko: »Dajte mi liter vina!«

Gostilničar: »Rdečega ali belega?«

Dečko: »To je vseeno, ker je za slepca...«

Lov na strupene kače mambe

Učenjak, ki je preučeval njih življenje, je bil zmerom v smrtni nevarnosti

Dvajset let je potreboval znani raziskovalec živalskega življenja v Port Elisabethu v Južni Afriki profesor Fitzsimons, da je odkril pravi serum proti piku strašne strupene kače mambe, ki jo domačini imenujejo »živa smrt«, »leteči hudič«, »črna smrt« ali »zelena smrt«. Še nedavno je veljal pik te kače za neogibno smrten, nobenega leka niso poznali proti nje-mu.

Preden je profesor napravil svoje veliko odkritje, je dobri dve desetletji zasledoval te strupenjače, jih lovil in preučeval njihove življenjske navade. Da je bil pri tem neprestano v življenjski nevarnosti, si lahko mislimo, kakor je razumljivo, da ve povedati mnogo razburljivih zgodb iz tistega časa.

Kot mlad mož je prišel v Južno Afriko in je bila takoj njegova največja želja, da bi se udeležil kakšnega lova na nevarno kačo. To je bilo v času, ko so se celo strastni belokožni lovci zelo neradi spuščali v takšne nevarnosti, in še to le tedaj, če je kakšna mamba napravila le preveč škode med živino v kakšni vasi.

Mamba poznajo dve vrsti, črno in zeleno. Črna mamba zraste do dolžine treh in pol metra, je silno okretna in jo je mogoče loviti le z velikim številom gonjačev. Ob neki priliki, ko sta dva farmarja priredila takšen lov na kačo, ki je bila hudo gospodarila med njuno živino, se je profesor Fitzsimons prvič seznanil z mambo. Dve sto Kafrov je gnalo plazecho se zver proti majhnemu griču, na katerem so čakali trije belci s pripravljenimi puškami. V trenutku je planila kača v zrak proti trojici lovcev. Vsi trije so ustrelili istočasno, a so le ranili nekega gonjača, medtem ko je žival izginila v drugo smer, kjer so jo dalje preganjali. Kmalu so jo črni spet pogladi proti lovem. Tedaj je profesor streljal bolje in naboj je pošasti zdrobil glavo.

Mrtvo žival so privezali na vrh in jo zmago-slavno vlekli proti hiši enega izmed obeh far-marjev. Ta se je hotel s svojo mlado ženo ma-lo pošaliti in je kačo neopazno zavlekel v spal-nico in jo položil na posteljo. Nato je stopil na verando, kjer je mlada gospodinja stregla go-stoma, in dejal: »Marija, prosim te, prinesi mi mehur s tobakom iz spalnice.«

Žena je odšla, trojica pa se je smeje spogledala. Pričakovali so, da bodo vsak trenutek zaslišali prestrašeni krik žene. Toda minile so minute, nič takšnega se ni zgodilo. Naposled so začeli moške slutiti, da se je zgodila nesreča. Farmar je skočil proti spalnici. Vrata so se dala le težavno odpreti. Za njimi se je možu pokazal strašen prizor. Žena je ležala za vrati na tleh, nad mrtvo kačo v postelji pa se je zibala druga kača. Farmar je imel samo še toliko časa, da je pograbil neko blazino in zavpil na pomoč, ko se je druga kača pogladi proti njemu. Trenutek nato sta pritekla že oba ostala moža in s strelji iz samokresov ubila kačo. Ženi ni bilo več pomoči. Na obrazu in na roki je imela dve strašni rani od ugrizov kače.

Ni bilo težavno ugotoviti, kako se je zgodila nesreča. Prav v tistem času so se kače pa-rile, in ko so vlekli mrtvo kačo samico domov, jim je bil neopazno sledil samec ter se nato strašno maščeval nad nesrečno farmarjevo že-no.

Se nevarnejša od črne mambe je zelena. Živi na drevju in napade človeka, kakor hitro ga zagleda. Kafri si zoper njo vedo pomagati samo na ta način, da zažgejo tisti del gozda, v katerem se pojavi kakšna zelena mamba. Profes-or je nekoč z nekim prijateljem stopal na obisk k nekemu farmarju. Ko je nekoliko za-ostal, je zagledal, da je šinil z nekega dre-vesa na prijatelja zelen blisk. Bila je mamba, ki je pa moža za las zgrešila. Prijatelj je te-kel na vse pretege proti učenjaku in kača ga je zasledovala. Profesor Fitzsimons ni imel več časa, da bi strgal puško z rame, a je z ve-liko prisotnostjo duha zaklical svojemu psu: »Zagrabil!« Ne da bi bil okleval, se je zvesti pes vrgel na strupeno kačo. Oba sta se zaka-talila po tleh in profesor je utegnil pomeriti

ter ustreliti. Kače je bilo konec, a tudi zve-stega psa, ki ga je bila ugriznila. Bil se je do-besedno žrtvoval za svojega gospodarja.

Na nekem izletu v okolico Port Elisabetha se je bil profesor Fitzsimons s svojo družbo proti večeru utaboril na travniku pod visokim drevesom. Iz previdnosti so bili pokosili travo okrog taborišča, črni kuhar pa je bil pod dre-

Usoda pravih dvojčkov je zmerom podobna

Če je eden izmed dvojčkov zločinec kaže tudi drugi podobna nagnjenja

Rojstvo dvojčkov je veljalo pri preprostih narodih vedno za nekaj skrivnostnega. Po-zneje je ostalo od te zagonetnosti samo pre-pričanje, da imajo dvojčki enako usodo, tudi če žive ločeno življenje daleč drug od dru-gega.

Neki učenjak je preučil to zanimivo vprašanje ter prišel do zaključka, da dele dvoj-čki v gotovih razmerah res enako usodo. Toda dvojčki niso vsi enaki. Učenjaki raz-ločujejo dve vrsti dvojčkov. Dvojčki lahko nastanejo iz dveh jajčnih celic, ki sta bili istočasno oplojeni in sta se razvijali enako v istem času. V tem primeru je lahko spol obeh dvojčkov enak ali tudi ne, tako da je en dvojček deček, drugi pa deklica. Dvoj-čki pa lahko nastanejo tudi z razdelitvijo enega jajčeca v dva zarodka, ki se potem skupaj razvijata. V tem primeru je spol dvojčkov enak.

V primeru dvojajčnih dvojčkov si ne mo-remo misliti, da bi bila njuna usoda enaka. Navadno so njune duševne lastnosti tako različne kakor sploh med otroki istih staršev. Seveda sta si taka dvojčka v nekaterih rečeh tudi podobna, toda nikoli ne gre nju-na podobnost tako daleč, da bi povzročala enako življenjsko usodo. Ne smemo namreč pozabiti, da je resničen pregovor, da je vsak človek svoje sreče kovač, da torej usoda člo-veka ni odvisna samo od naključja, temveč od telesnih in duševnih lastnosti, ki jih člo-vek prevzame tudi od svojih roditeljev. Če so torej splošne lastnosti dvojajčnih dvojčkov različne, ne moremo pričakovati, da bi se njihova usoda izoblikovala enako.

Čisto drugače je pa pri enojajčnih dvoj-čkih. Tu je telesna in duševna podobnost ta-ko velika, da često niti roditelji dvojčkov ne morejo razločevati. Če imata dvojčka vsaj deset telesnih lastnosti enakih, lahko sklepamo, da sta to enojajčna dvojčka. O takih dvojčkih so učenjaki ugotovili, da so često delili enako usodo. Učenjaki omenjajo več takih primerov. Dva dvojčka sta bila izredno nadarjena za glasbo. Ko sta dovr-šila glasbeno šolo, sta živela 20 let ločeno. V tem času je vsak dirigiral na svojem odru isto opero. Oba sta dojemala glasbena dela čisto enako. Pri dirigiranju sta se lahko ved-no medsebojno zastopala, ne da bi bil kdo opazil izpremembo v dirigentstvu.

Druga dva dvojčka sta služila istočasno pri vojaki, toda ne pri istem polku. Eden je padel nekoč s konja in obležal nezavesten. Več mesecev je moral ostati v bolnišnici. Posledica padca je bila bebavost. Vsaj ka-zalo je tako. Drugi dvojček, ki je služil pri drugem polku, je istega dne brez vsakega vzroka zbolel in pokazali so se isti znaki duševne bolezni. Tudi on je postal bebast.

Dve dvojčki sta živeli od svojega 17. leta daleč druga od druge, ena v Berlinu, dru-ga v Vzhodni Prusiji. Jeseni l. 1929. je ber-linska sestra zbolela in dobila jetiko. Njena sestra je prišla v aprilu prihodnega leta v Berlin, da bi se podvrгла preizkušnji, ki naj bi pokazala, ali sta obe sestri enojajčni dvoj-

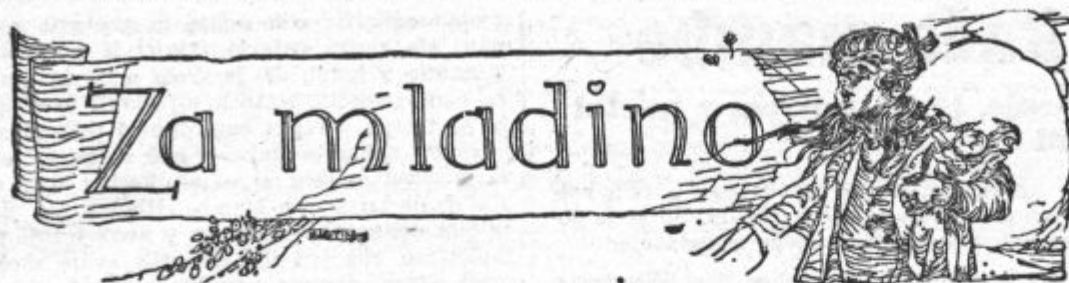
vesom zakurili velik ogenj in postavili kotel nanj, da skuha večerjo. Zdajci je nekaj štr-bunknilo v kotel, da je vrela mast brizgnila po okoli stoječih. Nato je pljusnilo še drugič in še tretjič. »Veliki bog, duhovi prihajajo!« je zavpil kuhar in stekel v noč, belim možem pa je stopil na čelo mrzel pot, kajti v kotel so bile padle tri zelene mambe. Hladna noč jim je bila očitno neprijetna in v svoji težnji po toploti so bile pravilno izmerile svoje skoke proti ognju, namreč pravilno za ljudi. Samo malo bi se bile uračunale in treščile na tla namesto v kotel, pa bi bili imeli v družbi go-tovo več kakor enega mrtvega človeka. V ko-tlu so kače seveda poginile.

čki. Izkazalo se je, da je dobila sestra v Vzhodni Prusiji jeseni hripa, ki je ni po-vsem prebolela. Začela je kašljati in hujšati. Natančnejši pregled je pokazal, da je tudi ona jetična. Sedež, obseg in način bo-lezni so pri obeh sestrah enaki.

Najstrašnejši primeri enake usode se pa pojavljajo tam, kjer imajo dvojčki zločin-ska nagnjenja. Dva brata sta si bila podob-na kakor jajce jajcu. V šoli ju niso hoteli imeti v istem razredu, ker so ju učitelji ne-prestano zamenjavali. Kljub presenetljivi podobnosti se pa nista razumela in sta žive-la ločeno. Njuni starši, bratje in sestre so ži-veli pošteno, dvojčka sta pa imela zločinska nagnjenja. Nikoli pa nista pri zločinih sode-lovala. Leta 1904. sta kradla, dve leti po-zneje sta bila zaradi tatvine zaprta. Leta 1907. je bil prvi obsojen na leto dni zapor, drugi je zakrivil dve tatvini in za drugo tatvino je bil obsojen tudi na leto dni. Leta 1914. je bil obsojen prvi za tatvino v vojni na pet let, drugi istega leta tudi za tatvino na štiri leta.

× Zakaj ljudje lažejo. Nekateri ljudje imajo nagnjenje k potvarjanju resnice, kar se ime-nuje s tujo besedo: mitomanija. To prirojeno nagnjenje zamenjavajo nekateri z navadnim nagnjenjem k laži. Mitomanija je nagnjenost k razpletanju pravljic in ustreza duševni mot-nji zaradi prebuje domišljije. Tak človek ne loči resnice od neresnice, bajk si ne izmišljuje samo v svojo korist, nasprotno večkrat se zgodi, da si z njimi škoduje. Učenjaki pravilno razlikujejo laganje kot sredstvo in laganje kot nagib. Pri otrocih nagnjenje k neresnici ne pozna ne mere ne brzde. Vzroki te neobrzdano-sti so nedostatek presojajočega duha, majhna izkušnost in sugestivnost. Otroško mitomanijo smatrajo za dokaj reden pojav. Mitomanija odraslih, pri ženskah mnogo pogo-stejša kakor pri moških, ima različne oblike. Najbolj razširjena je nedvomno mitomanija bahaštva in njene najbolj razvite spake so napihnjena čast, junaštva, lovske zgodbe in podobno. Francoski pisatelj Daudet pravilno trdi, da mitoman res verjame to, kar si iz-mišlja.

× Sladke krvi ni. Neki francoski zdrav-nik si je zastavil nalogo ugotoviti, ali res obstoji tako imenovana sladka kri, ki jo ima-jo posebno rade razne vrste žuželk. Nare-dil je v ta namen vrsto poskusov na strogo znanstveni podlagi. Tisti, ki trdijo, da ima-jo nekateri ljudje res sladko kri, so to svo-jo trditev opirali zlasti na dejstvo, da ima-jo na primer komarji nekatere rajši, drugih pa se naravnost izogibajo. Poskusi, ki jih je francoski zdravnik delal s številnimi ljud-mi, so dokazali, kakor pravi zdaj poročilo iz Pariza, da prav velikih razlik v sladkobi krvi pri ljudeh ni. Po njegovem mnenju ko-marji ali bolhe koga zato rajši pikajo, ker jim njihova koža iz neznanega razloga bolj ugaja, medtem ko se drugih izogibajo naj-brž zato, ker ima njih koža morda neko zo-prno snov.

Čarovnik za domačo zabavo

Z vodo in ključem lahko streljaš

Napolni močan votel ključ z vodo in zelo trdno zamaši z zamaškom iz plutovine. Drži nato ključ nad gorečo svečo, da se naredi v votlini ključa para. Zamašek bo kmalu z glasnim pokom odletel.

Kako prerežeš steklenico

Okrog mesta kjer želiš steklenico prerezati, položiš nit, ki si jo bil prej namočil v terpeninu. Nit nato zažgeš. Ko je nit zgorela, potegneš naglo s čopičem, ki si ga bil prej namočil v mrzli vodi, okrog steklenice tako, da odstraniš zgorelo nit. Steklenica je počila na tistem mestu, kjer je bila nit.

Voda se sama vzdigne pod kozarcem

Vlij na krožnik vode in položi nanjo zamašek da bo plaval. Na vrhu zamaška pritrdi košček papirja. Zatem papir zažgi in povezni čezenj prazen kozarec. Voda se bo počasi pod kozarcem nekoliko vzdignila.

Jajce začne goreti

Če namerava mati porabiti jajce, jo naprosi, naj ti ga da, da ga izpihneš. To narediš tako, da napraviš na obeh koncih luknjico in skozi eno izmed njih izpihneš vsebino v skledico. Prazno jajce napolni z živim apnom in žveplom. Zamaži luknjici z voskom in vrzi jajce v vodo. Na jajcu se bo takoj pojavil plamen, da bo videti, kakor bi jajce gorelo.

Novec privabiš izpod kozarca

Na mizo, pogrnjeno s prtom, deni manjši novec med dva večja novca. Nato položi prazen kozarec na oba večja novca tako, da je manjši v sredi pod kozarcem in da je med robom kozarca in prtom odprtina za manjši novec. Nasproti manjšemu novcu začni zdaj strgati po prtju ob kozarcu, pa bo zlezel manjši novec sam izpod kozarca. Preden hočeš to umetnijo pokazati drugim, se moraš v njej dobro izuriti.

Domači zdravnik

O domačih sredstvih proti ozeblinam

Stare izkušnje kažejo, da se morajo ozeblin tretji s snegom toliko časa, da se koža ogreje. Trenje s snegom pa pomaga le pri ozeblinah, ki smo jih pravkar dobili. Stare ozeblin pa se mnogo bolj upirajo zdravljenju. Pri njih še najbolj učinkujejo menjalne kopeli z vročo in mrzlo vodo. Da povečamo učinek teh kopeli, skuhamo pest zmlete hrastove skorje in kopljemo ozeblino 20 minut v kolikor mogoče vroči vodi. Nato pa polijemo ozeble dele telesa z mrzlo vodo ali pa jih pomočimo za

pol minute v mirzlo vodo. Okopani del telesa toplo povijemo in pustimo vsaj eno uro pri miru. Čez dan je dobro ozeblino večkrat natreti z limonovim sokom.

Za zdravljenje ozeblin poznamo več domačih zdravil, ki navadno pomagajo, če se le pravilno in vztrajno rabi.

Med drugim se proti ozeblinam zelo uporablja lisičjakovo mazilo. V porcelanasti posodici zmešaš enaka dela lisičjakovega semena in tina. Ko je dobro premešano, dodaš toliko čistega masla, da nastane mehko mazilo. To mazilo se drži do šest mesecev. Zvečer, preden gremo v posteljo, namažemo ozeblino na debelo s tem mazilom in bolni ud povežemo s platneno krpo.

Prav tako dobro, a po vrhu ceneno zdravilo je čebulov sok. Zjutraj razrežemo srednjeveliko čebulo na drobne rezine, jih damo na krožnik in potresemo s soljo. Čez dan se izcedi sok, v katerega pomočimo zvečer platneno krpo in jo položimo na ozeblino ter še dobro povijemo z volneno krpo.

Proti ozeblinam se uporablja tudi topolovo mazilo. Doma se nam ga ne izplača pripravljati, zato ga kupimo v lekarni.

Kafro mazilo proti ozeblinam napravimo iz 10 delov zdrobljene kafe in 90 delov rumenega vazelina. Ze narejeno mazilo dobimo tudi v lekarni.

Ze od nekdaj so uporabljali za zdravljenje ozeblin tekoči izvleček divjega kostanja. S čopičem večkrat na dan namažemo ozebljene dele s kostanjevim izvlečkom in jih toplo povijemo.

Za zdravljenje ozeblin lahko rabimo dalje brinovo olje, nastrgan hren in kopel smrekovih igel.

Kamen v mehurju je pogostejši pri moških kakor pri ženskah. Kamni utegnejo biti različne velikosti. Včasih se razvijajo kamni v mehurju okoli tujih teles, ki so prišla v mehur in povzročijo bolečine v okolici mehurja in pritisk na malo potrebo. Pogosto je popravev potrebe spleh nemogoča. Bolniki imajo hude bolečine, kadar se vozijo po slabi cesti na vozu brez vzmeti. Kamne odstrani zdravnik, ki gre s posebno napravo v mehur, kamne razdrobi in potem spravi ven. To pa je mogoče samo pri mehkih kamnih. Drugače pa mora mehur odpreti in vzeti kamen ven. Ljudje, ki imajo kamen v mehurju, naj čim manj uživajo mesne jedi. Zelo priporočljive so mineralne vode.

Bljuvanje ima razne vzroke. Včasih je posledica lahkega obolenja želodca, utegne pa biti tudi prvi začetek kake nalezljive bolezni ali znamenje nosnosti, bolezni na obistih, možganih ali živcih. Po bljuvanju izplakni usta in ne pij takoj. Vroč obkladek na želodec te nekoliko pomiri. Z jedjo počakaj, dokler ne postane tek nujen. Če se bljuvanje ponovi ali če traja slabost dalje kakor eno uro, na vsak način lezi v posteljo in pokliči takoj zdravnika.

Mehurje na nogah dobiš od dolge hoje. Mehurji niso samo neprijetni, temveč tudi bole. Če mehurje namažeš z zmesjo treh delov glicerina in enega dela arnikove tinkture, boš mehurje naglo odpravil. Dobro je tudi drgnjenje podplatov s kafrovim mazilom ali pa kafrovim špiritom.

Po Steubnu

12

V ujetništvu med Indijanci

Mladinska povest o doživljajih dveh belopoltih otrok v indijanski vasi

Gasper in Tekumze sta zasedla prvo in drugo mesto

Najrazličnejši instrumenti, s katerimi je bilo mogoče delati trušč, so se pridno oglašali. Vsak rod je imel svoj bojni klic. (Po Indijancih so navado prevzeli beli Američani in iz Amerike so bojni klici prešli na vsa sportna igrišča po širnem svetu.) Kar donelo je vzklikov: »Hoj, hoj, hoj! Valahe, valahe!« in podobno.

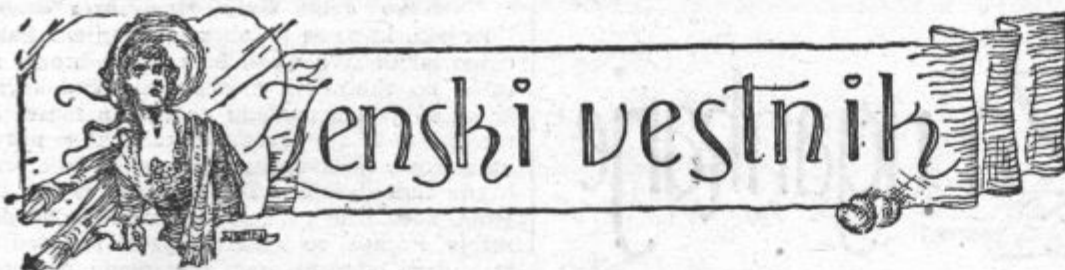
Tekumze se je odlikoval v indijanskem jahanju. Obesil se je konju ob stran. Svojemu konjiču je splezal pod trebuh, obrnil se spodaj, medtem ko je konjič v polnem galopu dirjal po gladki ravnini, in že je zdajci bil spet na konjičevem hrbišču kakor prilepljen. Ležal je na konjiču poševno, da so bile noge levo, glava in roke pa desno. Ves šavanski narod je navdušeno vpil: »Vum-ho, vum-ho!« Že so pričenjali tudi stari povzemati bojni krik mladih gorskih levov. Tedajci je Tekumze izvršil svojo najhujšo nalogo: plezal je pod trebuhom dirjajočega konja, ne da bi se količkaj dotaknil zemlje in se je na drugi strani trdoma vzpenjal konju na hrbet. Konjič ni bil osedlan, na njem ni bilo nič drugega kakor za dlan širok usnjen trak, ki mu je opasoval život, in samo za ta pas in za grivo se je mladenič lahko oprijemal.

Zdajci je pridirjala v sredino Bela bojevnika puščica, glasno kričeča. Stala je na hrstu svojega konjiča, držala se je le za vrh, ki jo je bila vrgla konjiču okoli vratu. Poklekovala je, odskakovala in se v polnem diru spet poglala na konjiča, stala je v sedlu, njeni svetli lasje so plapolali kakor njeno krilce in njen konjič je dirjal v krogu. Tekumze je jezdil še vedno dalje, ni se dal motiti, pulil je v bliskovitem diru puščice, ki so bile zataknjene v zemljo. Indijanci, vsi sani divji jezdec, so

skakali na noge in so vpili in tulili v odobravanju. Spet je bil rod mladih gorskih levov zmagovit. Mladi gorski levi so se kar na glavo postavljali od prevzetnosti. Manjši mladiči rodu, ki še niso pripadali Tekumzejevi družini, so se silno navdušeni prekopicavali pred gledalci. Ko je Tekumze skočil s konja in se približeval svojemu rodu gorskih levov, so ga dvignili na ramena in ga ponesli na okrog. Prav iste časti je bila deležna Bela bojevnika puščica. Mladi gorski levi so v krasnem, čudovito hrupnem soglasju vpili: »Vum-ho, vum-ho!«

Petdeset, šestdeset mladeničev iz rodu Mzepase je sledilo nosilec obeh mladih zmagovalcev in so tulili, ropotali z bobenčji in piščali v piščali. Kdor pa ni imel n-benega instrumenta v rokah, je imel pač psička na vrvi in ga ščipal v rep, da je cvilil. Ne, sicer ni bilo mogoče očitati indijanskim fantičem, da bi mučili živali, danes so to počenjali zgolj iz navdušenja. Pa tudi psički sami niso bili preveč hudo prizadeti. Dobro so poznali svoje prijateljčke in so tudi brez ščipanja prostovoljno tulili, lajali, cvilili in zavijali z množico vred. Kdor pa ni imel s seboj ne piščali, ne psička, si je pač držal roke kakor lijak pred usti in je tulil ali vpil, potem pa se je spet z dlanjo naglo udarjal po ustih, da so zveneli čudoviti glasovi. No, saj to lahko sami preizkusite, pa boste čuli, kaj vse se da spraviti iz vašega grla.

Tako se je družina podila okrog po tekmovališču. Starši in sorodniki, zmagovalci in poraženci so si od smeha držali trebuh. Celotno resnim poglavarjem so zadovoljno drgetale ustnice.

Kako naj mamice oblačijo svoje otroke

Matere so pogosto v zadregi, kako bi svoje malčke oblekle. Ene se preveč boje, da se ne bi otroci prehladili, in jih na tesno zavijajo, druge pa jih spet puščajo na pol gole, ker jih hočejo utrditi. Ne eno ne drugo ni pravilno. Preveč ne smeš oblačiti otrok, ki so že po naravi močni. Paziti pa je treba pri slabotnih otrocih, vendar jih tudi ne smeš nesmiselno zavijati, da komaj vidijo iz cunj.

Vse, kar otroka ovira, je treba odstraniti. Obleka mora biti udobna in ohlapna. Nikjer ne sme tiščati, ne na rami, ne ob bokih. Zato so obleke z naramnicami v zdravstvenem pogledu najpriljubljenejše. Isto načelo velja tudi za spodnje obleke.

Važno je tudi, da se da otrokova obleka prati, in sicer lahko prati. Otroci se pri igri dostikrat pomažejo. Otroci so pač taki in jim moramo pustiti veselje. Najžalostnejše je gle-

dati otroke v novih oblekah, ki morajo skrbno paziti nanje. Pustimo jih, naj se valjajo po tleh, naj brodijo po vodi, saj umazano obleko hitro opereš, otrokovo veselje pa je dosti več vredno kakor snažna obleka. Samo ne pusti otrok tja, kjer se zbira vsa nesnaga, zlasti po onečiščenih in popljuvanih ulicah naj se ne igrajo.

Obleka naj bo lahka, tudi zimska naj ne bo pretežka. Teža ne dela toplote. Kakor je vreme, naj ima otrok na sebi več obleke ali pa manj.

Glede pokrivala pravijo zdravniki, naj ima na solncu otrok klobuček. Drugače pa je bolje, da je glava odkrita. Nogavice, dolgih in kratkih, poleti ni treba. Po zimi pa nikar ne pritiravaj z modo golih nožic. Občutljivejši otroci naj nosijo v mrzlih dneh nogavice in gamaše.

Gobe so redilna hrana

Še dva meseca, pa bodo gobarji spet začeli gobariti. V takih časih, kakor so zdaj, je verjetno, da se bodo vrste gobarjev še bolj pomnožile. V »Jutru« objavljaja g. A. B. članek o redilnosti gob.

Iz članka povzemamo, da so glede redilnosti gob bila mišljenja včasih deljena, pozneje pa je bilo dognano, da so gobe prav redilna hrana. Dognano je, da imajo gobe razen beljakovin še druge dragocene snovi, kakor maščobe, fiziološke redilne soli in sladkorje, posebno manit.

Do večje veljave so prišle gobe kot ljudska prehrana, ko so dognali v njih vitamine. Nemška profesorja Scheunert in Reschke sta pred leti preiskala razne gobe glede na vitamine.

Doslej so znani vitamini A, B, C in D. Pomankanje vitamina A povzroča obolenje oči.

Ker je v zelenjavi mnogo tega vitamina, ga v naši običajni prehrani ne manjka, posebno ne v prehrani, ki jo imamo od pomladi do zime. Nadalje imajo vitamin A: mleko (od krav, ki se pasejo), sirovo maslo in loj, medtem ko imajo rastlinske maсти, svinjska mast in olje le prav malo tega vitamina. Izmed gob imajo največ vitamina A lisičke. Vitamin B, ki pospešuje rast, se dobi v gobah le v neznatni okoliščini, medtem ko vitamin C, ki zabranjuje skorbut, v gobah sploh ni dognan. Vitamin D je zelo važen za prehrano mladine, vobče rastočih ljudi, ker preprečuje mehkokostnost. Največ tega vitamina so dognali v lisičkah, žlahtnem gobanu (globanji, jurčku) in pri raznih smrkah. Pri zadnjih tudi še tedaj, ko so bili v konzervah.

Po najnovjšem dognanju so gobe po redil-

Toda že so se po borbah vseh proti vsem začele posamezne borbe izbranih mladeničev, ki so jih poslale v boj posamezne fantovske družine. Dvojni orel, Kornstalkov sin, je v roko-borbi brez truda premagal slehernega nasprotnika. Pri streljanju v daljavo je posekal tudi Tekumzeja, s katerim sta se srdito borila.

Sledila je poizkušnja streljanja v nebo. Ni bila nikakršna skrivnost več, da zna svetlolaso dekletce streljati tako kakor le redki odrasli bojevniki. Neki mladenič iz rodu Nameta je odstrelil pet puščic, nato je nastopil Mali lovec in je zmogel prav isto. Tudi Tekumze je storil kakor on.

Nato pa je rod mladih gorskih levov poslal k odločilnem nastopu Belo bojevnisko puščico. Sin bobnečega ptiča se je kot glavni dvignil in pristopil bliže. In ko je pristopil še sam Kornstalk, je postala Lenka nemirna. Toda zbrala se je. Stala je v sredi svobodnega prostora. Otroci so se morali umakniti. Samo trije najboljši mladeniči so ostali ob njej. In to so bili Črni lisjak — namreč oni mladenič iz rodu Nameta — Mali lovec in Tekumze. Poleg njih sta bila še oba poglavarja. Bela bojevniska puščica je poizkusila lok, pustila je struno nekajkrat zazveneti. Preizkusila je še enkrat kopico svojih puščic, ki jih je imela tako vrezane, da jih je bilo lahko postaviti na struno. Nastala je grobna tišina. Kajti Lenka je že dvignila lok, postavila se je nekoliko proti vetru. Eno puščico je tudi že položila na lok, pet ostalih je imela v levi. Zdajci je napela lok in prva puščica je švistnila s strune, dvignila se je visoko proti vetru. Strelca je dosegla svojo najvišjo višino, plula je trenutek nevidno, potem jo je popadel veter in strelca je hitro, vedno hitreje šinila proti

tlom. Lenka pa je streljala in streljala. Njena hitrost, zanesljiva roka in mirno oko — to je bila njena zmaga. Niti delček sekunde ni smel biti izgubljen, niti za palec ni smela biti naslednja strelca predaleč položena ob lokovo struno. Lenka je nabrala obrvi in stisnila ustnice — in tedaj je bila njena levica že tudi prazna. Lenka je čula Gašperja zmagovito vzklikniti. Takoj nato, ko si je komaj oddahnila, je tudi že silovito grmela vsa množica, ki je odobravalja njen uspeh. Sin Bobnečega ptiča se je smejal in se pogladil po laseh. Rekel je:

»Lenka ni pozabila, česar sem jo bil učil!«

Kornstalk pa je velel zbrati puščice, da: bilo jih je šest. On sam je razglasil uspeh tekmovalca. V njegovem glasu je drhtelo občudovanje tako lepe zmage.

Mali lovec se je obrnil in je zavpil zmagovito vzklik. To je bil bojni krik, ki si ga je bil izmislil Gašper, in z njim vred je že vpila vsa fantovska družba rodu gorskih levov. Izprva se je glasilo »Vum!« potem pa je zadonelo še više in jasneje: »Ho-vum-ho!« Donelo je so-glasno čez vse tekmovališče. Naposled je iz vsega tega nastalo splošno vzklikanje, vpitje in smejanje. Toda zdaj Mali lovec kar ni več miroval. Pohitel je k svojim prijateljem. Fant z drevesa mu je konjiča že privedel naproti. Volčji sin je imel pripravljeno palico v rokah, palico, ki je imela v zgornjih vilicah zatak-njen košček usnja.

In tedaj se je ponovilo tisto, kar smo že opisali. Tekumze je s svojimi tovariši brž napravil prostor. Mali lovec je takoj nato v div-jem diru obkrožil s konjičem svoj cilj in je izstrelil svoje puščice. Množica gledalcev je prav dojmila to igro šele, ko je izstrelil svojo

nosti uvrščene med meso in sočivje. Vsekakor imajo gobe več redilnosti kakor naše običajne žitarice. Suhe gobe imajo dosti več redilnih snovi kakor presne, a največ redilnosti pripisujejo gobjemu izvlečku.

Za kuhinjo

Kako ugotoviš, ali je jajce sveže. Za svežost jajca je odločilen zračni mehurček, ki je v notranjosti jajca. Ta mehurček je na topi strani jajca. Po neki zakonski odredbi v Nemčiji je višina tega mehurčka odločujoča za svežost jajca. Če je višina tega mehurčka majhna, potem je jajce sveže. Čim večji pa je ta mehurček, tem starejše je jajce. V Nemčiji imajo posebne majhne svetilke, s katerimi je natančno mogoče videti ta mehurček. Tudi v vodi lahko vidite ali je jajce dobro ali ne. Dobro jajce, ki ga denete v vodo, bo takoj potonilo, slabo pa bo ostalo na površini. Tudi s navadno svečo si lahko pomagata. Jajce dajte pred svečni plamen. Če je jajce prozorno in v njem ni videti nobenih madežev, potem je zdravo, če je pa motno in ima madeže na sebi, ni uporabno.

Sirovo meso ohraniš sveže, če ga temeljito nadrgneš s kisom. Na ta način ostane meso ne samo sveže, temveč se tudi pri kuhi rajši zmehča.

Koristni nasveti

Odpravljanje peg na obrazu. V časopisju smo brali to-le navodilo za odpravo peg na obrazu: stisni v čašo sok ene limone in v soku raztopi žlico kuhinjske soli. Z brisačo, namočen v tej raztopini, nalahno odrgni obraz na pegastih mestih. Bo te sicer precej peklo, a pravijo, da pomaga. Če ne pomaga, je treba ponoviti. Pravijo, da pege vsaj obledijo, če že ne izginejo.

Kako odpraviš svetlikanje obličja. Obstoji več nasvetov. Med njimi navajamo tegale: Če se moška obleka sveti, jo najprej temeljito očisti prahu, nato malo skrtači z mešanico, sestojajo iz vode, alkohola in salmijaka ter drži naposled svetla mesta nad soparo.

Luknjo v tanko steklo napraviš tako, da tisti del stekla, kjer hočeš napraviti luknjo, obdaš z vencem vlažne gline. V sredi pustiš toliko prostega, kakršno luknjo hočeš imeti. Nato vliješ na ta venec gline stopljen svinec. Pri priči ti pače svinec s koščkom stekla vred na tla.

četrto ali peto puščico. Tako naglo se je odigrala ta reč. Ljudje so videli tičati strelce v tarči, videli so, kako se je puščica pridružila puščici, dokler ni tičal v koščku usnja cel šop puščic.

Vzhajajoče sonce je pritekel, kakor hitro je fantič ustavil konja. Oče je pač vedel, kaj zmore njegov sin. Izpulil je palico iz zemlje, prešel puščice, potem pa je vzkliknil skoraj bolj vneto in navdušeno kakor njegov sin:

»Enkrat pet prstov na vsaki roki — toliko strelci je imel Mali lovec v svojem tulcu in prav toliko strelci tiči tule v usnju!«

Trenutek je bilo vse tiho. Glasnik je kričal:

Sem, fantje, kdor hoče tekmovali z Malim lovecem za najboljši strel!«

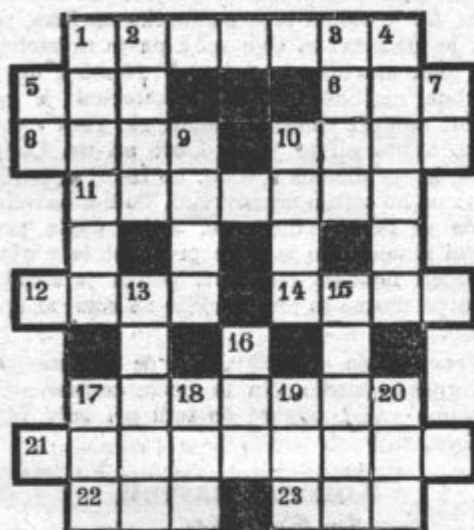
Toda nihče ni izstopil, kajti tu ni mogel nihče pričakovati nič drugega kakor le poraz, in zdaj je zmagovalcu donelo v ušesih sam odobravanje. Vzhajajoče sonce je pristopil h Kornstalku in mu ponudil palico, kjer se v vilicah in usnju še vedno tičale strelce. Poglavar je pogledal palico in jo ponudil dalje, da je šla od rok do rok. In vsakdo, ki je pogledal, je za trenutek utihnil. Prihitei so bojevniki, žene in otroci, ogledovali so palico z zmagovitimi strelci in ponavljali so se vzkliki odobravanja.

Mali lovec pa se je ustavil sredi tekmovališča poleg svojega konjiča in je globoko dihal. Kar kuhalo je v njem. Mar ne zna tako dobro streljati kakor najboljši bojevniki? In vendar mu ni dopuščeno streljati bivoles. Ali naj ne bi takoj pristopil h Kornstalku, da ga povpraša, ali mu posled dovolil lov na bivoles?

Tisti trenutek je nenadno zagledal konjiča, ki je brez jezdeca divje pridiral po tekmo-

Križanka

Vodoravno: 1. Kraj južozapadno od Ljubljane. 5. Z njim tolčeš 6. Reka v Bosni. 8. Moško krstno ime, običajno na severu Evrope. 10. Dozorela žitna bilka ga ima. 11. Otok ob dalmatinski obali + rastlina, ki daje sirovino za izdelovanje platna. 12. Z njo si zašijemo strgano obleko. 14. Reka na Madžarskem. 17. Neko vrsto kuncev tako imenujejo. 21. Pridelek med turščico (ednina) + prava mati + časovni prislov (dve črki). 22. Vprašalni zaimek. 23. Ljubim v italijanščini.

Navpično: 1. Priimek starega slovenskega pesnika in skladatelja lahkih napevov (umrl je l. 1871.). 2. Pridevnik, ki označuje neko barvo. 3. Stolp (turška beseda v srbohrvaščini). 4. Neka vrsta jabolk se tako imenuje. 5. Časovni prislov. 7. Visoka karta. 9. Dušebrižniško območje župnika. 10. Shramba za pridelke. 13. Videc kakšnega dogodka, poklican pred sodišče. 15. Turška vera. 16. Tvoj najbližji prednik. 17. Nočna ptica. 18. S to besede

dico pomagaš nadomestiti veleznik za tretjo osebo. 19. Drevo, ki pomladi kmalu požene mačice. 20. Veznik.

Stopnice

1. r a v
2. . r a v . . .
3. . . r a v . . .
4. . . . r a v .
5. r a v

1. Ozemlje brez hribov. 2. Pridna živalca. 3. Človek, je vesel, če ga ima. 4. Ekspedicija s slovensko besedo. 5. Pokvarjeni zrak je takšen.

Čarobni kvadrat

1. a a b d
 2. d e e k
 3. l l o o
 4. o o r z
1. 2. 3. 4.

Vodoravno in navpično: 1. Del voza, a tudi neki srbohrvatski ljudski ples se tako imenuje. 2. Nadležen mrčes. 3. Železniška postaja na progi Ljubljana-Maribor. 4. Na njem nastopajo gledališki igralci.

Rešitve iz št. 9. Križanka: vodoravno: 1. Obir, 5. rosa, 9. rakova pot, 10. krom, 11. moka, 12. nagel, 14. Noe, 16. osa, 18. kje, 20. krošnja, 23. maj, 24. ona, 25. ura, 26. dar; navpično: 1. orkan, 2. bar, 3. ikone, 4. Roma, 5. rame, 6. opolo, 7. sok, 8. ataka, 13. gejša, 15. Oskar, 17. slana, 18. ko, 19. en, 21. rja, 22. jod, 23. mu. — Posetnici: indijski fakir; cirkuški artist.

Poravnajte naročnino!!!

× **Kako dolgo živijo živali brez hrane.** Učenjaki, ki so se pečali z vprašanjem, kako dolgo lahko žive živali brez vsake hrane, so prišli do zanimivih zaključkov. Mrzlokrvne živali so v tem pogledu na prvem mestu in med njimi imajo prvenstvo kače, ki so prave umetnice v gladovanju. Kače lahko žive brez hrane tudi dve leti. To je seveda velika izjema, kajti druge živali tega rekorda ne dosežejo. Poskusi so pokazali, da so bernardincci najbolj odporni proti začasemu pomanjkanju hrane, kajti ti psi lahko žive brez nje do 65 dni. Konj se lahko posti 20 dni, zajec 12, miš pa samo dva dni. Najmanj odporne so v tem pogledu ptice, ki že poginejo, če so brez hrane en dan.

× **Največji zemski plaz, ki ga poznamo iz zgodovine.** Največji zemski plaz so imeli leta 1805. v dolini Goldaua v Švici. Z gore Ruffija je prihrumel v dolino tako velikanški zemski plaz, da je povsem zasul vasi. Več sto ljudi je izgubilo življenje. Prst in kamenje je bilo razmetano 35 km daleč naokrog.

× **Razlage starih modrijanov o sedežu človekove duše.** Ze stari modrijani so se bavili z vprašanjem, kje ima človekova duša svoj sedež. Priznavali so že, da človek ima dušo, različna pa so bila njihova mnenja o tem, kje v človeku biva duša. Diogen iz Apolonije, ki je živel v petem stoletju pred Kristusom, je trdil, da je sedež duše v veliki srčni žili dovodnici. Hipokrat in Avzonij sta menila, da duša ne more biti nikjer drugje kakor v srcu samem. Empedoklej je učil, da ima človekova duša svoj sedež v krvi, po Platonovem prepričanju pa v glavi. Ni tudi manjkalo takšnih razlagalcev, ki so trdili, da ima človekova duša svoj sedež v sami lobanji ali v tej ali oni žlezi. Posebno duhovito pa si je sedež razlagal neki učenec Paracelza, ki je dejal, da duša ne biva v tem ali onem delu človeškega telesa, temveč da je razlita vsepovsod po človeku in da živi iz njega prav tako kakor luč razliva svoje žarke na vse strani.

× **Stotine ljudi pod zemskim plazom.** V Peruju v Južni Ameriki se je silen zemski plaz udrl s hriba nad mestom Urubambo. 400 oseb je ostalo pod razvalinami hiš. Okrog 2000 oseb je brez strehe in so izgubile vse svoje imetje. Plaz je povzročilo hudo deževje v zadnjem času, ki je napravilo tudi kmetijstvu ogromno škodo.

vališču. Nekaj je moralo prestrašiti konja, morda je kak plašen ris ali Tekumzejev gorski lev hotel stopiti konju za vrat. Morda je že sam trušč razburil žival — kakor koli, konjič je pač v divjem diru hitel ob reki in je hotel onkraj tekmovališča ubegniti.

Tedaj pa se je sam zlodej zbudil v Malem lovcu. Fant se je vrgel svojemu konjiču v sedlo, v rokah je imel lok, pogledal je bližnje gledalce, iztrgal je prvemu svojemu najboljšemu prijatelju — bil je Fant z drevesa — tulec, poln strelj iz rok, iztresel je ostale streljce in obdržal eno samo, odvrnil je tulec, zavpil je, se sklonil k svojemu konjiču na vrat in pognal, kolikor je le mogel. Še vedno je vpil, množica pa je umolknila.

Videli so fanta zdirjati čez dirkališče. Videli so lok v njegovi roki. Dohitel je zdivjanega konjiča, prehitel ga je. Prestrašena žival se je uklonila in skušala pobegniti, ko je začutila nevarnost. Toda Mali lovec je ubeglemu konjiču prestregel pot, pognal ga je nazaj proti množici gledalcev, in ko sta bila na sredi, tam, kjer je sedel Kornstalk s svojimi poglavarji, tedaj je iz mladeničevega grla še enkrat zadonel visok, zategel krik.

Videli so, kako je Mali lovec dvignil lok, ko je jezdil vstric z zasledovanim konjem, ki se je poganjal še vedno z vsemi močmi. Mali lovec ni bil niti tri korake oddaljen od ubeglega konjiča. Tedaj je pomeril, sprožil in povlekel svojega konjiča nazaj...

Ubegli konjič je tisti trenutek — množica je pridržala dih — v polnem diru treščil na tla, kakor da ga je kdo s kladivom udaril po glavi. Konjič se je zgrudil na mestu, zavalil se je nekajkrat sem in tja po zemlji,

potem je iztegnil glavo in noge. Obležal je mrtev.

Mali lovec se je obrnil h Kornstalku:

»Ali mi bodo poglavarji poslej dovolili, da bom lahko z bojevniki našega rodu lovil bivolet?« — Tako je Mali lovec vprašal glasno in vzhičeno.

Oče Malega lovca, glasnik šavanskega rodu, osupel nad pogumom svojega sina, obenem pa navdušen nad njim, je vzkliknil, preden se je mogel pritožiti lastnik ustrelenega konjiča:

»Vzhajajoče solnce plača dva konja kot odškodnino za tole žival, ki jo je usmrtil Mali lovec.«

... v polnem diru treščilo na tla

* **Predsednik Konfederacije svobodnih poklicev in umetnikov.** V zvezi z odredbo Visokega komisarja, s katero se ustanavlja Zveza svobodnih poklicev in umetnikov, je prispel v Ljubljano predsednik Konfederacije svobodnih poklicev in umetnikov nacionalni svetnik Corneli di Marzio. Bil je v vladni palači in se je zahvalil Visokemu komisarju za delo, ki ga je opravil v korist združenja. Nato je bilo predloženo nekaj vprašanj, ki se tičejo zveze in njenega delovanja. Pozneje so se zbrali pri nacionalnem svetniku di Marziu novinarji in pripadniki drugih svobodnih poklicev iz Ljubljane in mu izrazili zadovoljstvo sprčo ustanovitve zveze. Ob tej priliki so odposlali posebno brzojavko ministrom Ricciju, Pavoliniju, Bottaiu in Grandiju.

* **Odlikovanje generala po smrti.** Hitler je z viteškim križcem železnega križa odlikoval padlega italijanskega generala Huga de Carolisa, ki si je posebno odlikoval v bojih na vzhodnem bojišču.

* **Imenovanje predsednika Pokrajinske zveze svobodnih poklicev in umetnikov Ljubljanske pokrajine.** Po odločitvi Visokega komisarja je imenovan za predsednika imenovane zveze, ki je bila te dni ustanovljena, g. inž. Milko Pirkmajer. Fašist dott. Angiolo Fabbioni pa je odrejen, da kot strokovnjak podpira organe te zveze.

* **Dom Dopolavora v Novem mestu.** Dopolavoro je s prihodom političnega tajnika gosp. Alfia Varinija poživljal tudi v Novem mestu svoje delovanje. Doslej se je delovanje novomeškega Dopolavora omejilo le na prirejanje filmskih predstav po ljudskih cenah, zdaj pa si je uredil tudi svoj lastni dom, kjer bomo umski in ročni delavci lahko po napornem dnevnem delu našli razvedrilo. Novi prostori so prav okusno prenovljeni in opremljeni. Poleg društvene sobe je okrepčevalnica, v kateri bo gostom za majhen denar postreženo s potrebnimi okrepčili. Na drugi strani je velika glasbena dvorana, zraven nje pa moderno urejena knjižnica. V teh prostorih bodo Dopolavoristi lahko gojili glasbo, igrali šah in razne igre. Razen tega pa jim bo na razpolago še večje število listov.

* **Komisar za občino Vinico.** Visoki komisar je z odlokom razpustil redno občinsko upravo na Vinici ob Kolpi in imenoval g. Josipa Maliča za izrednega komisarja občine.

* **Obrok mila za mesec marc v Ljubljanski pokrajini.** Prehranjevalni zavod objavlja: Prebivalstvo se obvešča, da je na podlagi ukaza pristojnega oblastva zmanjšan obrok mila za osebo za mesec marc na 100 gramov. Razdeljevanje in prodaja mila v marcu se vrši na podlagi te spremembe. Upoštevati je torej treba, da so zadevni odrezki živilskih nakaznic veljavni samo za 100 gramov.

* **Oddajanje zalog turščice, ki so preostale od krmljenja svinj.** Iz Rima poročajo: Ugotovilo se je, da imajo nekateri pridelovalci, katerim je bilo dovoljeno obdržati primerne količine turščice za pisanje svinj (čas za pisanje je sedaj že pri kraju), še večje količine turščice na zalogi, katere niso porabili za določeni namen. Da bi pokrilo sedanje nujne potrebe ljudske prehrane in izrabilo vse obstoječe zaloge žitaric, je kmetijsko ministrstvo odredilo, da morajo prizadeti lastniki zalog turščice vse količine takoj oddati skladiščem. Izvzete so tiste količine turščice, katere imajo lastniki dovoljene za prehrano brijih svinj, ki so ali na prostem ali pa v hlevih.

* **Pridelovalcem fižola na Dolenjskem.** Lansko leto bi bili morali kmetovalci pridelok nad 50 kg prijaviti, a so bili le redki, ki so prijavili, da so pridelali nad 50 kg. Zato je Prevod opozoril, da se bo vršila preiskava pri vseh tistih kmetovalcih, o katerih se opravičeno smatra, da so pridelali vsaj 50 kg, niso pa pri-

javili nikakega pridelka. Zato se prizadeti opozarjajo, naj v lastno korist zdaj takoj prijavijo pridelok, da se izognejo strogim kaznim.

* **Odpovedani so vsi velesejmi v državi razen dveh.** Vlada je odredila, da se za letos odpovedo vsi velesejmi in podobno razstavne prireditve, ki so bile v načrtih za letošnje leto. Izjemi sta le velesejem v Milanu, ki bo od 11. do 27. aprila, in obrtniška razstava v Firenzi, ki bo ob koncu aprila. Ti dve razstavi sta že dobro pripravljene in bi prepoved povzročila prirediteljem preveč stroškov. Razen tega je vzorčni velesejem v Milanu mednarodna gospodarska prireditev. Odredba utemeljuje odpoved s tem, da je treba vsa razpoložljiva prevozna sredstva prihraniti za druge važne reči, prvenstveno pa za potrebe vojske.

* **Počasi se bliža pomlad.** Južno vreme že dober teden obvladuje naše kraje. Sneg se naglo taja, ker je toplota stalno precej nad ničlo. Seveda pa mrzli dnevi še niso izključeni.

* **Za mrtva razglašena.** Novomeško okrožno sodišče je na predlog sorodnikov uvedlo postopanje, da se razglasita za mrtva 62letni posestnik Hrovat Jože starejši iz Velikega Poljubna, pristojen v šmihel pri Novem mestu, in 56letni sin kovača Klobučar Franc iz Zorenc, pristojen v Črnomelju. Hrovat je odšel leta 1910 v Ameriko, a od leta 1915. je izginila vsaka sled za njim. Klobučar je odšel za delom leta 1902 v Ameriko, od koder pa ni dal nobenega glasu. Vsi, ki morda kaj vedo o pogrešanima, se pozivajo, da to takoj sporoče okrožnemu sodišču v Novem mestu.

* **Plaz s strehe zasul dva otroka.** Ob južnem vremenu se vsipavajo kar celi plazovi težkega snega s hiš. V Predgradu je težak plaz zasul 5 letnega Petra Smuka, pri Dragatušu pa 6 letnega Leopolda Tomana. Oba otroka so sosedje komaj izvlekli izpod debele snežne odeje. Oba dečka imata zlomljeno po eno nogo.

* **Plaz ga je zasul.** Ko je te dni Andrej Velkavrh s Korena nad Horjulom šel po cesti, ga je zagrabil plaz in ga nesel kakšnih 300 metrov. Plaz se je ustavil šele ob gozdu. K nesrečnemu so prihiteli sosedje in so ga začeli odkopavati. Ko so ga odkopali, je bil že mrtev. Zapušča ženo in hčerkico. Blag mu spomin!

Trieste—Gorizia

Odlikovani mornarji iz Julijske krajine. Spominsko srebrno hrabrostno kolajno, je dobil mornar Marij Grabar iz Rozza v Istri, ki je bil na ladji hudo ranjen, pa je navzlic temu stregel drugim ranjencem, dokler se sam ni mrtve zgrudil. Alfred Salvador je dobil srebrno kolajno, ker je v zadetem rušilcu napel vse svoje sile, da je zamašil luknjo v parnem kotlu, katero je napravil drobec granate. Bronasto hrabrostno kolajno je dobil mornar Delia Senčik, ki je uničil eno nasprotnikovo podmornico. Dalje so bili odlikovani mornarji: Franc Vidulli, Luigi Fadro, Ivan Beher, Eugenij Settomini in Ferruccio Kobler iz Triesteja.

Iz Hrvatske

Zadnji hrvatski vojni ujetniki doma. Med jugoslovenskimi vojnimi ujetniki v Nemčiji je bilo tudi 17.000 hrvatskih vojakov. Nemška oblastva so jih postopno puščala domov in pretekli dnevi se je vrnila v domovino zadnja skupina 2000 mož.

Iz Spodnje Štajerske

Pospješevanje sadjarstva na Spodnjem štajerskem. Spodnja štajerska mora postati zakladnica sadja za nemško državo. Tako je dejal dunajski in graški radio o priliki zadnje kmetijske ure. Država bo poskrbela tudi za večji razvoj čebelarstva.

Koncert na Rečici ob Savinji. Pevci iz Köf-lachä so prišli na Rečico ob Savinji, kjer so

priredili koncert za zimsko pomoč. Goste je pozdravil župan Konrad Dienter, v imenu pevcev pa se je zahvalil inž. Mann, ki je nato tudi nastopil kot solist ob spremljevanju klaviristke ge. Jezernikove.

Smrt stoletnice. Pri Sv. Tomažu v Slovenskih goricah je umrla 102letna preužitkarica Jožefina Kosijeva. Rodila se je 28. februarja l. 1940. Njena edina hči je stara 76 let, zet pa jih šteje že 92. Sivolasa žena je do zadnjega dne opravljala majhna dela.

Plaz je odnesel kočo. Na severnem pobočju Pečice v občini Grdini se je pripetila pred tedni že huda nesreča. Velik plaz je odnesel kočo, v kateri je živel s svojim sinom Franc Fakin. Plaz je ponoči, ko sta oče in sin trdno spala, zdrvel s hriba in potegnil kočo daleč s seboj. Koča se je sesula in pokopala pod ruševinami očeta in sina. Oba so našli mrtva in povrh še opečena, ker je zaradi ognja v peči začelo tleti tramovje pod katerim sta bila pokopana. Reševalci pa so našli kozo, ki jo je bil plaz s hlevom vred prav tako odnesel s seboj docela nepoškodovano. Ležala je stisnjena med tramovjem in je mirno prežvekovala.

Za zdravnika se je izdajal 40 letni Alojzij Novak iz Št. Lenarta pri Celju. Ponarejal je tudi listine. Zdaj je bil pred celovskim kazenskim senatom obsojen na pet let težke ječe.

Iz Srbije

Soproga dr. Bogumila Vošnjaka je preminila. Po kratki bolezni je v Beogradu umrla ga. Nada, soproga dr. Bogumila Vošnjaka, ministra in poslanika v pokoju. Umrla gospa je bila hči velikega župana Teodorja Georgijevića, po materi iz rodu Kritovcev, ki so prišli v 16. stoletju z otoka Krete. Živel so v Rumi in so tam osnovali prvo grško cerkev. Njen stric je bil arhimandrit Gjuro Kritovac. Pokojna gospa, ki je štela šele 45 let, se je poročila z dr. Bogumilom Vošnjakom leta 1919. v Parizu. Pokojni gospe blag spomin, g. dr. Vošnjaku naše globoko sožalje!

Srbski prostovoljci tudi vzgojitelji. Srbski prostovoljci razen dolžnosti pri orožju opravljajo, kakor pišejo beograjski listi, tudi vzgojno delo med srbskim narodom. V ta namen je bil ustanovljen poseben odsek, ki je doslej priredil 50 predavanj in 80 akademij. Več kakor 500.000 letakov in prav toliko protiboljševiških knjižic je bilo razdeljeno med ljudstvo.

Zajce so lovili z rokami. Huda nima je priglasila zajce v neposredno bližino hiš v Ražnju. Ker zaradi visokega snega zajci niso mogli bežati, so jih ljudje kar z golimi rokami lovili.

× **Trahom je ozdravljiv.** Nedavno so nemški zdravniki iznašli sredstvo proti tako zvani egiptski očesni bolezni ali trahomu. Ta bolezen je sicer v Nemčiji redka, vendar pa pomeni odkritje sredstva proti nji novo veliko zmago znanosti. Bolezen je zelo nevarna, ker lahko povzroči popolno oslepitev. Razširjena je zlasti v Vzhodni in Jugovzhodni Evropi. Za Nemčijo je postal trahom vprašanje, ko so začeli prihajati nemški izseljenci iz Volinije, Besarabije in južne Dobruže. Vse izseljence, ki so bili sumljivi, da jih je napadla nevarna očesna bolezen, so poslali v posebna taborišča. Tam so jih lečili z zdravilom albuclidom. To sredstvo se uporablja sicer pri nekaterih drugih boleznih. Izkazalo se je, da je mogoče z albuclidom trahom povsem ozdraviti. Znaki nevarne očesne bolezni izginejo in bolniku se vid v polni meri povrne. Enake presenetljive uspehe so dosegli tudi, ko so lečili vojne ujetnike. Bolnik dobi skozi teden dni dnevno albuclid. Po presledku osmih ali 10 dni se to ponovi. Lečenje z albuclidom je brez vsake nevarnosti. Trahom torej ni več nevarna bolezen.

× **Kako se vrti sonce.** Sonce se vrti kakor zemlja okrog svoje osi. Toda vsi deli sonca se ne vrtijo enakomerno, kakor je to na naši premičnici. Pas ob sončnem ravniku potrebuje namreč za enkratni obrat 25 dni, tečajna pasova pa 35 dni. Iz tega sledi, da sonce ni trdo ali tekoče telo, temveč plinasta obla, katere žareči toki se hitreje ali počasneje vrtijo.

Sedem srčkanih deklet

Vsa postaja sestoji iz majhne čakalnice in tam obstaja v mesecih juliju in avgustu vlak. Poleg postaje se razprostira najlepše modro morje. Med brezami in tamariskami stoje skrite še novozgrajene hišice. Je to izredno majhno kopališče, še brez kinematografa, brez kopališke dvorane, brez igrišča za tenis.

V tem precej samotnem kraju preživlja polne počitnice nekaj skromnih meščanskih družin, katerim usoda ni toliko naklonjena, da bi jim dovoljevala potovanje v Viareggio ali v Benetke. Sedem mladih deklet, ljubkih cvetk svojih dobrodušnih družin, se je znašlo tam. Vse precej tenke in prijetne, lahke ko perje, z glaski kakor slavi napolnjujejo široko obrežje s svojim krikom in vikom in s poskočnostjo.

Nekoliko pa se tudi dolgočasijo: Vsi bratje in bratrance, vsi prijatelji bratov in bratrančev se delajo po šolah izkušnje; vso to družbo si dekleta zelo žele. Morda za malo ljubimkanja?

»Kakor da bi mi kaj bilo za ljubimkanje!« pravi Rozeta.

Vsa ostala dekleta soglašajo z njo: »Kaj nas briga ljubezen!«

Ne, moški se prav za prav potrebujejo le, da se človek lahko bolj veselo nasmeji, potem pri plesu, v družbi, na sprehodih, pri vožnjah s čolni.

Moški svet na tistem obrežju zastopa samo »mož s psom«.

»Prav čuden patron je ta mož s psom«, beseduje Norina.

»Kaj ste že slišale sladke besede, s katerimi pita svojega psa?« vpraša Julka. »Pravi mu gobček, kodrček, fantiček.«

V nedeljo je naznanil krajevni konditor veliko novost: obljubil je cenjenemu letoviškemu občinstvu najlepšo ledeno kremo. Sedem deklet se je kar opajalo z ledom in suhim pecivom.

»Otroci, me se hočemo čisto same zabavati«, je rekla Norina.

»Da, da, čisto same, brez moških!«

»Kaj pa naj začnemo?«

»Napraviti si bomo dale čisto enake obleke.«

Vse so očarane spričo tega divnega zamilsleka, vse hitijo v trgovino, si dajo pokazati vse blago in si naposled izberejo vzorec z lepim poljskim makom. Vsaka posameznica se pokrije z blagom in primerja. Ah, izvrstno se prilega. Koliko metrov? Za vsako dva. Očetje bodo plačali.

Štirinajst sladkih ročic vneto reže in šiva. Potekla sta dva dneva, polna razkošnega veselja. Nastalo je sedem nežnih metaljev s kratkimi krilci, podobnimi pahljačam, z golimi nožicami, golimi ročicami in plapolajočimi lasmi. Sedem rdečrumenih kitajskih solnčnikov se je gugalo sem in tja nad njihovi glavici. Nad vse ljubke so se videle.

»Oprost, Klareta, takšna ne moreš z nami.«

»Zakaj pa ne?«

»Ker imaš še dolge lase.«

Na mestu so odgnale Klareto k vaškemu frizerju, ki je njene bujne lase odrezal in njen tilnik obril kakor tilnik kakšnega meniha. Ponosno se je zdaj Klareta pridružila tovarišicam.

Po obrežju poskakujejo zadovoljne in vrtijo svoje kitajske solnčnike. Dobri domačini postajajo sredi ceste, občudujejo vedro krdelo in si besedujejo, da so to gotovo filmski ljudje. Mož s psom pa, ki leži ob obrežju zaspan na hrbtu, se komaj ozre za njimi.

Samo pes, zelo strašna žival, odpira pri pogledu na mimo-hiteča, čarobno pisana, od sreče kipeča dekleta široko svoj gobec in laja na vso moč: »Hov! Hov!« Gospod se zadovolji s tem, da pomiri mlada dekleta z besedami: »Nikar se ne bojte, dame! Pes grize samo tatove.«

Z glaskom, polnim zaničevanja, odvrne Lizeta: »Me ne krademo. Niti src!«

»Še tega je treba!« pripomni zasmehljivo Dorina.

Vse zatrjujejo soglasno gospodu, da so jim srca prazen nič.

V lepem krogu se spusti sedem deklet okrog gospoda na tla in druga za drugo začno božati psa. Pri tem šele opazijo, da ima gospod zelo aristokratsko ošiljeno bradico in da se poslužuje prijetnega parfema. Zavrt je v neke vrste tuniko iz otožne pepelnatošive svile. Onih malo besed, ki jih je izpregovoril, ima istotako lahno otožen zvok s tujim naglasom. To napravi na sedem deklet globok vtisk. Kdo bo le to? Odkod prihaja? Tisoč domnev se pleče v glavicah.

Naslednjega dne priskaklja sedem devojčic v najlepšem vrstnem redu spet na dotični prostor. Gospoda pa ni tu. Najdejo ga daleč proč od tistega mesta. Zleknjen leži na obrežju in nosi s prijetnimi gibi iz škatle rdečkaste in modre sladkorčke v usta. Dekleta ga obkrožijo, sedejo in gladijo psa. Gospod ponuja škatlo okrog.

Mlada dekleta prijemljejo s prstki in njihovi zobki se zagrizujejo v rdečkasto in modro snov sladkorčkov. »Ah! Kako to tekne! Kakšni pa so ti sladkorčki?«

»Lukum, turška slaščica«, reče gospod.

Očarljivo zanimiv je ta gospod s psom! Gotovo turški paša ali indijski knez ali celo perzijski šah, kajti na prstu ima briljant, velik kakor lešnik.

Ta bi se lahko z nami vsemi oženil, si mislijo. Vse bi ga strašno rade vzele. Nekaj srebrnih niti se sicer res vidi v njegovi bradi, toda to ga napravi le še zanimivejšega. Se vsaj vidi, da je pravi mož.

Vseh sedem deklet smatra perzijskega šaha za blazno zanimivega. V naslednjih dneh ga spet iščejo in pozdravljajo z veliko prijaznostjo. Varujejo ga pred vročimi solnčnimi žarki s svojimi sedmimi kitajskimi solnčniki, ko sedijo srčkano na obrežju okrog njega.

Škoda, da je gospod tako strašno molčeč. Izvedeti bo treba, kdo je.

»Vprašaj ti...«

»Jaz? Ne, ti vprašaj...«

Dekleta žrebajo, katera izmed njih bo moža s psom vprašala. Žreb zadene Lizeto.

Tistega jutra je imel mož s psom v obrazu bolj vesel izraz kakor običajno. Ne samo kamen na njegovem prstu, temveč tudi njegove oči so izžarevale ogenj.

Prošnji je zamenjala

V samotni gorski vasi je živel stara Neža, ki je za majhna darila hodila po božjih potih in prosila te ali one milosti za darovalce. No, in Neža je veljala za posebno dobro priprošnjo.

Tako jo je nekega dne primahal k Neži mlad mož in plašno stopil v njeno koč.

»No, Lemar,« je vzklila Neža, »kaj te je prignalo semkaj?«

»Prošnjo imam na srcu, pa ni treba, da bi kdo vedel...« je začel. »Poglej, Neža, tri leta sem že oženjen, pa še ni naraščaja v moji družini.«

»Samo z molitvijo se da odpraviti ta nesreča. Poromala bom k sveti Ani in ji priporočila tvojo zadevo.«

»Vem, da si pri svetnikih dobro zapisana...« Mož je segel v žep in ji stisnil bankovec.

Komaj je zdrknul velikodušni dar v njeno nogavico in je Lemar že hitel domov po gorski stezi, so zaškrpala vežna vrata in v sobo je prilezla Vozlička, njena stara znanca.

»Vidiš, človeka ne prestando tarejo skrbi,« je vzdihovala. »Doba je potekla, telica pa ne povrže. Pojdi k svetemu Lenartu, ki pomaga v nezgodah pri živini. Ne bo ti zastoj!«

»Kaj tisto, samo da bo kaj pomagalo.«

»Lačna ne moreš hoditi, nekaj mora biti za potovanje.« Vozlička je privlekla iz žepa bankovec in ga stisnila v Nežino roko.

Drugo jutro na vse zgodaj se je Neža od-

Lizeta se je opogumila in drzno vprašala: »Ali ste čisto sami tu? Neoženjeni?«

»Povedal vam bom zgodbo drage dame: Mož je ljubil neko ženo...«

»Za Boga, kako neumno!...« reče vseh sedem deklet in se smeje razposajeno.

»Ali je bila vsaj lepa?« vpraša Dorina.

»Nad vse lepa, in postala je njegova žena.«

»Nesrečnica!...« zakličejo vse.

»Imate prav drage dame,« odvrne gospod, »kajti mož je ljubil mir nad vse, ona pa je imela rada šum in vrtinčasto življenje. On je bil za skromnost daleč proč od šumnega sveta, ona pa za sijaj in ničemnurnost. Zavoljo tega sta se mož in žena ločila in njemu ni ostalo nič drugega kakor njegov pes...«

»Oh!... Potem ste to vi sami!...«

»Da, drage dame. Zdaj pa je nastopila velika sprememba: Moja žena mi je brzojavno napovedala za jutri svoj prihod. Bila je v Ostendu; ima mogočen avtomobil in jaz jo čujem brzeti po evropskih cestah s hitrostjo stotih kilometrov na uro. Ako se ji ne bo pripetila nesreča na kakem železniškem prehodu, bo jutri tu. Piše mi namreč: Ako bivaš v kočici, hočem rada deliti s teboj tvoje bivališče; če živiš le od ribic, hočem tudi jaz uživati le ribice; jaz te ne bom nikdar več in nikdar več zapustila.«

Mlade dame nenadno obmolknejo. Gospod pa nadaljuje: »Vam, samo vam, drage dame, se moram zahvaliti za to neizmerno srečo.«

»V kakšni zvezi pa smo me s to zadevo?« vpraša sedem deklet.

»Poslal sem svoji ženi sliko, na kateri sedim obdan od sedmih čednih, enako oblečenih deklic kakor paša in ona je postala drugih misli; če ne bo nesreče, bo jutri prispela semkaj. Kako naj vsaki posamezni od vas in vam vsem skupaj izrazim hvaležnost za uslugo, ki ste mi jo izkazale neprostovoljno?«

»Zelo čudno!« reče Dorina, skoči hitro pokoncu in zapre šumno svoj kitajski solnčnik. Vse slede njenemu zgledu z razočaranimi obrazi.

Zelo hladno se odstrani Lizeta kot prva s kratkim: »Zbogom!« Ostale ji slede.

»Strašen človek!« vzkligne Klareta.

»Res strašen!« zveni v zboru.

»Strašno!« ponavlja glasno sedem tankih glaskov.

Deklice so imele prav. Zaman so oprezale: Ne naslednjega, ne v sledečih dneh se ni prikazal slavn avtomobil s lepo damo. Ali se je zgodila nesreča ali pa je damo iz Ostenda sam poiskal mož, ki je hotel v samotni nemoten živeti s svojim psom...

Alfredo Panzini

pravila na božjo pot. V desnici palico in v levici cekar s suhimi hruškami je rinila v hribe k sveti Ani in od tam naprej k svetemu Lenartu. Med potjo je prosjčila po vaseh in nabirala nove prošnje.

Dolgo časa potem se je Neža srečala z Lemarjem in ga je ustavila, da se prepriča, kako je delovala njena molitev.

»Priporočila sem te sveti Ani,« mu je zatrčila. »Goto te bo presenetil vesel družinski dogodek.«

»Tega, kar bi rad, še nimam, toda sívka se je obnesla: dobili smo dva telčka.«

S tolažilno besedo, da bo že boljše, se je Neža poslovila od Lemarja, da poišče Vozličko in izve od nje učinek molitve.

»Prinašam ti blagoslov svetega Lenarta,« je Neža nagovorila ženo. »Ali že imate telčka?«

»Kaj telček! Sramota, sramota!«

»Za božje ime, kaj pa se je zgodilo?«

»Pomisli, ta sosedov Miha... Hčer mi je zapeljal...«

»To pa je hudo,« se je zgrozila Neža in tisti trenutek se ji je zjasnilo v glavi.

Ko je krevljala Neža spet na hrib, je vedela, da je ona kriva te nesreče, ker je sirota, vsa stara in zmešana, zamenjala obe prošnji in položila Lemarjevo prošnjo za družinski prirastek na srce svetemu Lenartu, ki pomaga samo živini, a sveto Ano, ki se briga za zakonski prirastek, je prosila, da pomaga Vozlički...

Skrivnosti tibetanskega zdravilstva v naravi

Sodobni zdravniki se s čedalje večjo pozornostjo bavijo z zdravilstvom preprostih narodov. Že davno je ugotovljeno, da imajo ti preprosti narodi, ki poznajo vse skrivnosti zdravilnih zelišč, naravnost čudovite uspehe v zdravljenju bolezni, ki jim sodobni evropski zdravniki sploh ne morejo do živga. Iz zgodovine zadnje ruske carske rodbine je znan tibetanski zdravnik Batjamev, ki je edini znal zdraviti carjeviča Aleksaja. Tega zdravnika, ki ni bil nič drugega kakor pobegle tibetanski menih, je privedel na dvor Rasputin. Dokler je bil ta Tibetanec živ, se za življenje carjeviča niso bali.

Rusi so bili od evropskih narodov edini, ki so že zgodaj prišli v stik s srednjeazijskimi narodi in z njihovim zdravilstvom. Že sto let se zdravniki uspešno bavijo s preučevanjem zdravniških skrivnosti. Že pred dvajsetimi leti so v Petrogradu izdali knjigo »Kitajska medicina«. Pet zdravnikov je dolga leta preučevalo jezik, književnost in kitajsko zdravilstvo ter sestavljalo zbirko zdravilnih rastlin.

Kaže, da imajo kitajska, tibetanska, mongolska, korejska, japonska in indokitajska medicina iste korenine in isti izvor. Iz tega je rasla vsa svetovna zdravilska znanost, ki je pa pozneje izgubila stik s svojim izvorom.

Vzhodno ljudsko zdravilstvo ima tisočletno preteklost. Naslanja se na preproste skušnje iz vsakdanjega življenja, torej temelji na čisto resničnih ugotovitvah. Starodavno kitajsko zdravilstvo je sicer polno modrovanja in domišljije. To pa zaradi tega, ker so ga imeli v rokah budistični menihi po samostanih in so dajali svojemu zdravniškemu delu zmerom zagoneten sijaj čarovništva. Pozornost zbujajo predvsem kitajska zbirka zdravstvenih predpisov. Ta knjiga se imenuje »Ben-ca-gan-mu«. Prikazuje v izvečku vso kitajsko zdravstveno književnost, kar so jo zbrali in ustvarili v 4000 letih. Tako stara je namreč zdravniška znanost na Kitajskem. Knjiga teh predpisov je bila izdana leta 1596. in se je razširila po vsem Daljnem vzhodu. Še dandanes jo kitajske tiskarne izdajajo v sto in sto izvodih. V knjigi je opisano 1892 načinov zdravljenja in zbranov njej 71.096 receptov.

Znanstveniki se z vzhodno medicino bavijo zaradi tega, da bi mogli iz nje prevzeti vse, kar lahko še danes koristi v zdravilstvu.

Tudi nebistroumni starši imajo lahko bistro otroke

Z vprašanjem, ali je bistroumnost podedljiva, se je mnogo bavil Nemec dr. Reinöhl. Zbral je te vrste podatke o 2675 poročenih pari in 10.071 otrokih. Ugotovil je, v kakšni meri podedujejo otroci bistroumnost, ali so njihovi starši bistroumni ali ne. Sestavil je obširno podrobno statistiko, iz katere je razvidno tole:

Ce sta oče in mati oba malo bistrega duha, je komaj 5,4 odstotka njihovih otrok zelo razumnih, srednje bistrih 34,4 odstotka, prav malo bistrih pa celih 61,1 odstotka, torej velika večina. Nasproten pojav pa je dr. Reinöhl opazil pri tistih otrokih, katerih starši so bistroumni. Celih 71,5 odstotkov otrok takih staršev je njihovo bistroumnost podedovalo v najvišji meri, srednjebistrih je bilo 25,4 odstotka, samo trije odstotki otrok bistroumnih staršev pa je prav malo razumno, to je skoro duševno omejeno.

Dejstvo, da imajo razumni starši lahko tudi duševno naravnost omejene otroke in

narobe, dokazuje, da se bistroumnost ali nebistroumnost ne podeduje vedno neposredno od staršev na otroke, pač pa da otroci tudi takšne vrste lastnosti lahko podedujejo od prejšnjih rodov.

Preučevanje vprašanj, ali in kako je razumnost podedljiva, je poleg drugega ovrglo tudi Schopenhauerjevo razlago, ki pravi, da otroci podedujejo tudi bistroumnost od obeh, od očeta in od matere, in da v tem oziru nima nobeden izmed njiju kakšnih večjih zaslug, če so otroci brihtni.

Brezposebnik je igral vlogo tvorniškega strokovnjaka

Človek v stiski je navadno zelo iznajdljiv. To dokazuje tudi primer, ki se je pripetil nedavno v ameriškem mestu San Franciscu. Bilo je takole:

V nekem dnevniku je izšel oglas, da se išče človek, ki bi bil sposoben voditi in postaviti še na trdnjše noge neko tvornico za izdelovanje čevljev. Podjetje je v omenjenem oglasu ponujalo takšnemu strokovnjaku lepo plačo 500 dolarjev na mesec, poleg tega pa še visoke odstotke od dobička, ki bi ga tista tvornica imela pod njegovim vodstvom.

V časopis je tisti oglas dal industrijec Marney, ki je štirideset let sam vodil podjetje, a se je nazadnje sklenil umakniti v zaslužni pokoj, svoje ravnateljsko mesto pa odstopiti z dobro plačo kakemu drugega strokovnjaku. Med tistimi, ki so se potegovali za to službo, je bil tudi človek srednjih let, ki se je bil tvorničarju predstavil za inženjerja Gainsta. Dejal mu je, da se odlično razume na stroje in da bi z veseljem prevzel posle novega ravnatelja v tvornici. Staremu tvorničarju se je inž. Gainst zdel med vsemi ponudniki še najpripravnejši in je zato vzel v službo prav njega.

Kakor hitro je Gainst prevzel svoje posle, niške naprave in stroje. Kazalo je, kakor da se si je takoj začel podrobno ogledovati vse tvorbo podrobno poučiti o tem, koliko čevljev more tvornica sploh narediti in kako bi se dosegla še večja zmogljivost. Pri tem ogledovanju pa se je skrbno izogibal podati še sam svoje mnenje.

Pretekel je mesec dni in inž. Gainst je še vedno z vso vestnostjo nadzoroval svoj novi obrat. Vsako dopoldne je prišel v tvornico, nadzoroval je tudi pisarno, nikdar pa ni komu dal kakšnih določnejših navodil, kako naj to ali ono reč naredi.

Stari tvorničar, ki je sicer na videz že užival svoj pokoj, v resnici pa je skrbno nadziral delovanje novega ravnatelja, se je nazadnje njegovega tako trdovratnega molka le naveličal. Poklical je inž. Gainsta in ga vprašal, kakšen načrt si je zamislil, ko je celih šest mesecev tako skrbno proučeval posle v tvornici. Toda mož mu ni vedel povedati nič določnejšega in je nazadnje staremu tvorničarju priznal pravi vzrok, zakaj se mu je ponudil v službo kot izvedenec za takšne posle. Dejal je, da je bil prej navaden brezposelni delavec in da je premišljal, kako bi se dalo kaj zaslužiti. Bral je v časopisu tisti glas in zazdelo se mu je, da se mu obeta lep zaslužek, ki bi ga vsaj za nekaj časa rešil vseh skrbi zase in za družino. S 500 dolarji na mesec bi si, tako je mislil, lahko prav precej opomogel.

Zadeva pa se je zanj seveda bolj žalostno končala. Inženirja Gainsta so seveda zaprili, kajti sleparstvo je sleparstvo, četudi opeharski kakšnega petičnega tvorničarja. Mož je dobil leto dni zapora.

× V Bolgariji bodo sadili sojo namesto rož. Eden izmed prvih gospodarskih virov Bolgarije je bilo pridobivanje rožnega olja, po katerem je ta dežela zaslovela po vsem svetu. Rož-

ni nasadi so v plodnih letih dali okrog 12.000 ton rožnega cvetja, iz katerega so iztisnili 4000 kilogramov rožnega olja. V zadnjih letih pa se je pridelovanje rožnega cvetja skrčilo tako, da l. 1940. niso pridobili več ko 2000 kg olja. Bile so težave s prodajo in zato so se zmanjšali tudi nasadi. Zdaj pa je vlada na nemški nasvet začela podpirati sajenje soje. Lani je površina za gojitev soje obsegala 70.000 hektarov. Tako bo zdaj olje iz soje zavzemalo ono važno gospodarsko mesto, ki ga je doslej imelo v Bolgariji rožno olje.

× Oblednica vstopa Bolgarije v trojno zvezo. Iz Sofije poročajo: Dne 1. marca je poteklo leto dni od vstopa Bolgarije v trojno zvezo. Posebni odbori so pripravili obsežne proslave tega dneva in so bile v Sofiji in po drugih večjih krajih velika ljudska zborovanja.

× Razdelitev zemljišč v Macedoniji. Po macedonskih krajih, ki so pripadali bivši Jugoslaviji, a so zdaj prešli pod bolgarsko oblast, so ostala številna zemljišča brez gospodarjev, ker so ti ali zbežali ali se izselili. Ta zemljišča, ki so bila nekoč z agrarno reformo odvzeta bolgarskim državljanom, bodo tem zdaj vrnjena. Gre za brezplačno razdelitev zemljišč v skupni izmeri 14.000 hektarjev.

× Francoski delavci za Nemčijo. Tedensko odpeljejo iz Francije štirje posebni vlaki francoske delavce, ki se javljajo na delo v Nemčiji. Računajo, da je zdaj v Nemčiji zaposleno okoli 100.000 francoskih delavcev brez ujetnikov. V Berlinu bo v kratkem ustanovljena centrala, ki bo vodila nadzorovanje nad vsemi francoskimi delavskimi združenji v Nemčiji. Prihranki, ki so jih doslej poslali delavci v domovino, so veliki. Samo v januarju letošnjega leta so poslali svojcem 31.400.000 frankov.

× 100.000 Bolgarov se želi naseliti v Traciji. Sofijski listi poročajo, da se je doslej prijavilo 100.000 Bolgarov, ki se želijo naseliti v Traciji. Po določbah tega zakona od lanske jeseni se v prvi vrsti upoštevajo begunci, ki so morali po prvi svetovni vojni zapustiti svoje domove gosto naseljenih bolgarskih pokrajin. Najprej v Traciji. V drugi vrsti se upoštevajo kmetje iz bodo oddana zemljišča na področju, od koder so lani pobegnili številni Grki. Doslej je bolgarski naselitveni urad izbral 30.000 prosilcev, ki bodo že to pomlad obdelali dodeljena jim zemljišča v Traciji.

× Novo repatico so odkrili. Zvezdoslovska centrala v Berlinu je objavila, da je zvezdogled Bernasconi 11. februarja zvečer odkril novo repatico, ki jo je mogoče opazovati z dobrim daljnogledom, ker ima rep daljši od dveh mesecevih premerov. Repatica se pomika dnevno za tri četrte mesečevega premera proti obzorju in obenem komaj zaznavno v desno smer.

× Med iz palmovega soka. Nedavno so na portugalskem otoku Bomeri v Atlantskem morju začeli pridobivati med iz palm, ki po vsem ondotnem otočju dobro uspevajo. Palmov sok pripravljajo na poseben način, ki jim potem daje med. Ta se po okusu in hranilni vrednosti prav nič ne razlikuje od naravnega čebeljega medu.

× Ožgane dele telesa so ji nadomestili z umetnimi. Pred dvema letoma je 32letna žena trgovca Gutherja v Santi Monici v Kaliforniji postala žrtev požara, ki je nastal v hiši, kjer sta z možem stanovala. Dobila je pri tem hude opekline na obrazu. Celih dvajset mesecev je uboga žena preležala v nekem zdravilišču, kjer so ji zdravniki sklenili nadomestiti nekatere dele ožganega telesa, zlasti na obrazu, z umetnimi, ki so jih odrezali drugim, najbrž takšnim ljudem, ki so pravkar umrli. Slednjič se jim je ta njihov poskus tudi posrečil v celoti. »Popravljen« žena ima zdaj lasuljo umetne zobe, nos iz parafina, slonokoščeno brado, umetne trepalnice in obrvi, stekleno oko, štiri umetne prste in troje srebrnih reber.

× Čudni nebesni pojavi na Češkem. V srednji Češki so opazovali te dni mavrico, ki je nastala s tem, da so se solnčni žarki lomili v čisto majhnih ledenih iglicah in ploščicah v oblakih. V bližini Prage pa so opazovali tri ognjene stebre, ki so nastali isto tako po igri solnčnih žarkov v zaledenelih oblakih. Vsi ti pojavi so se odigrali v višini okrog 8000 m,

Nesreča Maličeve pipe

Si Malič pipo je naphal in zdaj bi rad si jo prižgal. Ubožec pa vžigalic nima in s glavo razočaran kima. Po cesti Veliki prištrklja, gotovo ogenj on ima.

Medtem pa ploha je nastala, kako le bosta pipo vžgala? Se sklone Veliki k Maliču, da streho bi napravil mu, a potok s krajev se mu vlije in pipo Maliču izbije.

NEPREKOSLJIV

Lovec Gašper in Melhijor se seznani v gostilni in Gašper pripoveduje: »Lani sem v enem samem jutru ustrelil deset divjih petelinov.«

Melhijor: »To ni nič. Jaz sem videl nekega neznanega lovca, ki je z enim samim strelom pogodil deset petelinov.«

Gašper: »No, to sem bil jaz. Ali se ne spomnite več?«

POGOVOR

Gospod in gospodična počivata po izletu sama na vrhu gore. Silna vročina. Gospod sleče suknjič in telovnik. Gospodična vrže raz sebe, kolikor največ sme. Oba sedita, molčita in gledata v dolino, včasih pa tudi drug na drugega.

Počasi preseka molk gospodična: »Na kaj mislite, gospod?«

»Na isto kakor vi,« odvrne gospod.

»O, vi nesramnež...« se razjezi deklica.

SVEŽE RIBE

»Teden dni sem že v Ljubljani in prav žal mi je, gospod restavrat, da nisem vaše gostilne poiskal že prvi dan svojega prihoda.«

»Gospod, vi se mi laskate.«

»Ne, ne, gospod restavrat! Veste, če bi bil takrat prišel k vam, bi bile te-le ribe, ki ste mi jih zdajle dali, še sveže...«

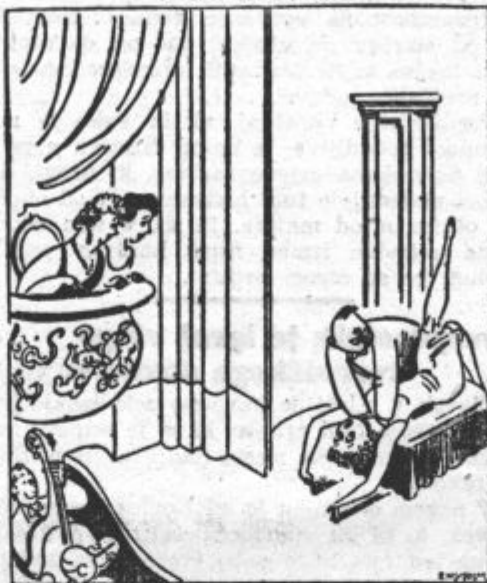
V GNEČI

V tramvaju je velika gneča.

Debela dama: »Gospod, vi se nalašč preriivate okrog mene.«

Gospod (pokaže zadaj na vitko dekle): »Če bi delal to nalašč, bi rajši storil to pri tej dami...«

V GLEDALIŠČU

Evlalija in Valpurga sedita v loži in gledata napet prizor na odru.

Evlalija: »Saj jo bo zares zadavil.«

Valpurga: »Ah ne!«

Evlalija: »Zakaj pa se ona tako otepava?«

Valpurga: »Da lahko koketira z nogami...«

NATANKO JE OPIŠANO

Vera: Ali so ti tatovi napravili mnogo škode?

Danica: Meni? Ne vem ničesar o tem.

Vera: Ali še nisi brala časopisov? V njih je že vse natanko opisano...

IZAK PIŠE SVOJI REBEKI

Draga Rebeka! Rad bi imel tvoje copate in zato te prosim, da mi jih pošlješ. Prav za prav gre za moje copate, toda če ti bereš »moje copate«, boš mislila, da hočem tvoje copate in bi naposled res prejel tvoje copate. Če ti pa pišem »rad bi tvoje copate«, boš ti brala »tvoje copate« in menila, da mislim »moje copate,« in mi boš res poslala moje copate.

Torej, Rebeka, rad bi tvoje copate. Tvoj zvesti Izak.

OBOJE JE DEJSTVO

Prijatelja se srečata po dolgih letih. »Povej mi,« reče prvi, »ali si se oženil s svojo izvoljenko iz onih časov ali pa si še zmerom kuhaš sam in zadeluješ luknje v starih nogavicah?«

»Da,« odgovori drugi.

NIČ HUDEGA

Mož: »Ti si rekla, da so to češpljevi kolački, a jaz ne najdem nobene češplje v njih.«

Ženka: »Nič ne de! Saj tudi v pasjih kolačih nikdar ne dobiš psov...«

MED OTROCI

Lizika: »Tonček, dajva se igrati očeta in mamo.«

Tonček: »Dobro, samo me ne smeš preveč tepsti!«

DOBITEK V LOTERIJ

Darinka: »Ali je v javnosti že znano, da si zadela v loteriji?«

Draga: »Seveda. Sinoči se je že oglašil pri meni prvi vlomilec...«

PROTISTRUP

Sodnik: »Zakaj ste pobegnili svoji prvi ženi?«

Jaka: »Ker je zastrupila vse moje življenje.«

Sodnik: »Kako ste se po teh žalostnih izkušnjah mogli oženiti še z drugo žensko?«

Jaka: »Kot protistrup!«

SKRIVNOSTNI NAOČNIKI

Profesor (kupi in si natika pri optiku naočnike): »Čujte, gospod, če pogledam skozi te naočnike, vidim pred seboj osla.«

Optik (hitro vzame naočnike, si jih natakne in pogleda profesorja): »Saj res, gospod profesor...«

NJENO PRVO KOSILO

Mlada žena je postavila pred moža prvo kosilo, ki ga je sama skuhala »Vidiš, Mirko,« je menila, »pri tem kosilu mi ni kuharica prav nič pomagala.«

»Tako je prav, da ne vališ krivde na druge,« je menil mož.

POD BUKVIJO

Mestna gospodična: »To mora biti krasno, kadar so te veje polne češenj.«

Kmetovalec: »Pa tudi zanimivo, če bi češnje visele z bukve...«

PRI KOSILU

Sinko: »Očka...«

Oče: »Molči! Pri jedi se ne govori!«

Oče (po končanem kosilu): »Nu, kaj si hotel povedati?«

Sinko: »Zdaj je že prepozno. Muha ti je padla v juho, pa si jo pojedel!«

SINKO ŽE VE

Teta: »Kar lepo povej mamici, da si vzel kolaček in ga snedel, saj mamica ima mehko srce.«

Mihec: »Mamino srce je že mehko, toda njena palica je trda.«